

MARINEFORENINGENS JULEHÆFTE 1914

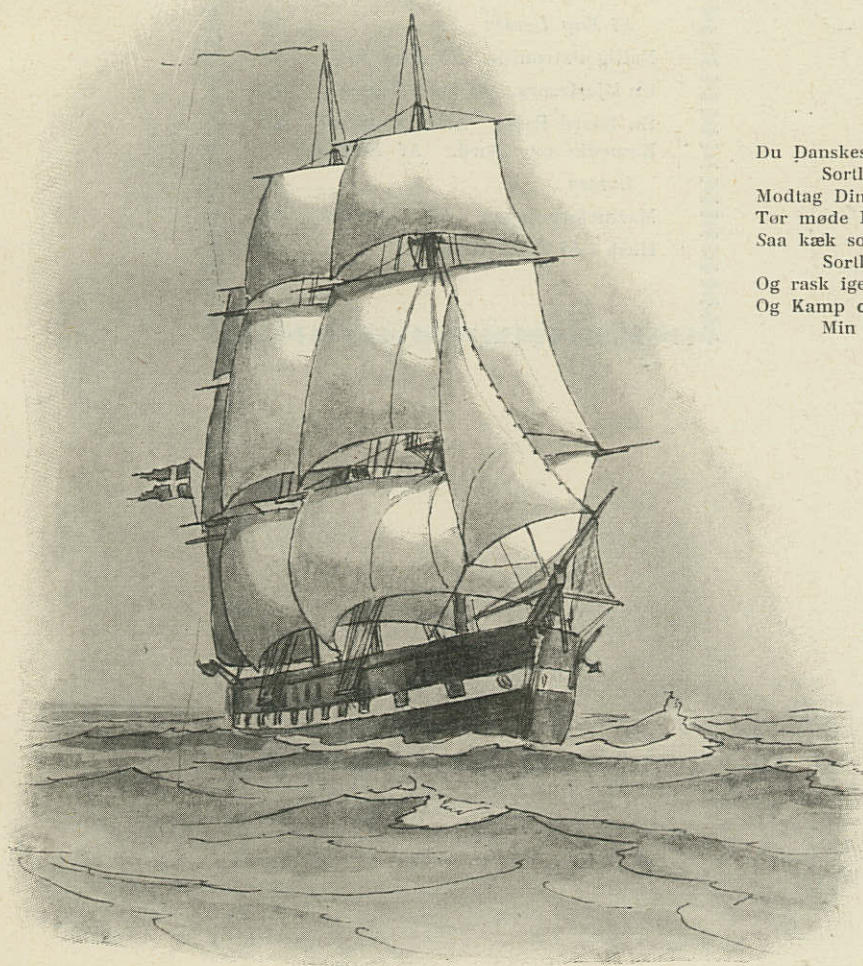

UNDER DANNEBROG

MARINEFORENINGENS JULEHÆFTE

REDIGERET AF KAPTAJN H. EWALD

.....
OMSLAG AF VILH. ARNESEN

Du Dantes Vej til Ros og Magt,
Sortladne Hav!
Modtag Din Ven som uforsagt
Tør møde Faren med Foragt,
Saa kæk som Du mod Stormens Magt
Sortladne Hav!
Og rask igennem Sang og Spil
Og Kamp og Sejr før mig til
Min Grav.

Johannes Ewald.

KØBENHAVN

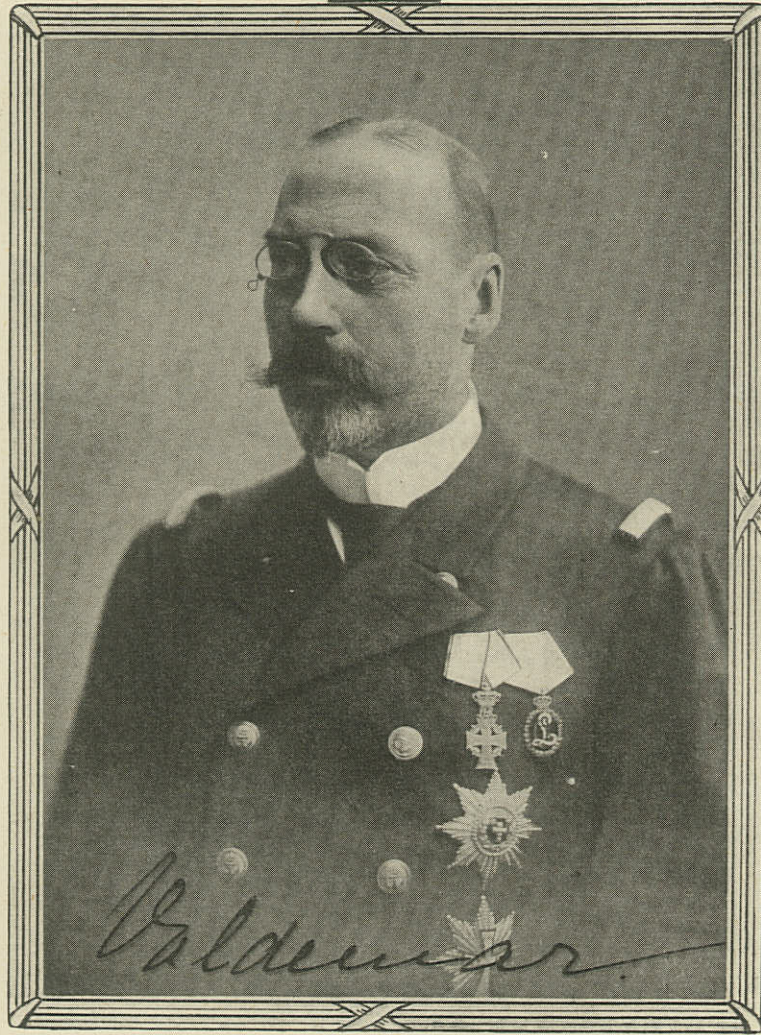
I KOMMISSION HOS VILHELM TRYDE

1914

3de Hæfning

INDHOLD

Paa Post. Af <i>Axel Juel</i>	5
Orlogsværftet. Af <i>P. Andersen</i>	6
Det uddøde Hus. Af <i>G. Amdrup</i>	11
Ostindiefareren »Nikobar«s Forlis. Af <i>Kay Larsen</i>	13
Natlig Patrouille. Af <i>Axel Juel</i>	18
En Hjertesorg. Af <i>Poul Nielsen</i>	19
En haard Rejse. Af <i>P. Andersen</i>	22
Komedie om Bord. Af <i>Emanuel Larsen</i>	26
Marineforeningen. Af <i>H. Ewald</i>	27
Høst. Af <i>L. C. Nielsen</i>	29

Tegning af Axel Thiess

PAA POST!

Frem og tilbage, tilbage og frem
 i Aftenens bidende Vind —
 hans Tanker drog langvejs afsted til et Hjem,
 i Skyndingen lod de hans Sjæl staa paa Klem —
 og nu vil saa meget derind.

Saa standser han henne ved Lønningens Rand —
 se — æventyrligt i Sne
 ligger derinde det bakkede Land —
 Lanternernes Lys i det glidende Vand
 er som sitrende Søjler at se.

Frem og tilbage, tilbage og frem —
 hør — nu faldt Klokkerne i;
 og ind i hvert Hjærte, der blot staa paa Klem,
 glider hint Budskab fra Bethlehem,
 der nødtigt gaar nogen forbi.

Det gode, det har dog en underlig Magt
 — større end Staal og Bly —
 det gør denne Stund til en vanskelig Vagt —
 hvad var det — jo det er engang bleven sagt:
 »I skal blive som Børn paany —«.

Og Tankerne vandrer til Barndommens Land
 og hende, der mest har ham kær —
 de to kan besejre den stærkeste Mand,
 de kommer usynligt trods skillende Vand,
 og de er den fjærneste nær.

Men løber de Tanker da ganske grassat!
 hvad gjorde hans Kind saa varm — —?
 Ak nej, det kan hændes den bedste Soldat,
 der gaar paa sin Post og er krigersk parat
 med det blinkende Staal i sin Arm —.

AXEL JUEL

145

Søværnets Kaserne

ORLOGSVÆRFTET.

I gamle Dage fandtes Orlogsværftet udelukkende paa Bremerholm, der senere blev kaldt Gammelholm, men Flaadens stærke Udvikling krævede mere Plads, og det flakke Farvand Syd for Refshalegrunden blev da opfyldt. Herved fremkom den nordre Del af det nuværende Orlogsværft, som fik Navnet »Nyholm« og blev taget i Brug i 1685. Det første Skib løb af Stabelen her d. 6. Oktbr. 1692; det var det senere saa berømte Linieskib »Dannebrog«, hvormed Iver Hvitfeldt og hans Mænd d. 4. Oktbr. 1710 i Køgebugt »fløj mod Himlen i stolte Luers Favn«.

Vraget tilsandedes i Tidens Løb, men blev i 1874 atter fundet, og der blev da bjærget en Del af »Dannebrog«s Gods. Blandt dette var Skibets Kogekedel, i hvilken der endnu fandtes Ærter. Endvidere optoges nogle af Kanonerne og et af Skibets store Ankre. Kanonerne er opstillede ved Mindesmærket paa Langeinie, medens Ankeret har fundet Plads ved Søværnets Kaserne. De unge værnepligtige mindes herved om den Daad, som danske Mænd udførte hin Dag i Køgebugt, da de lod dette Anker falde og bandt det brændende Skib fast indtil det sprang i Luften. De kunde have reddet sig ved at sætte Skibet paa Land, men Vejen til Frelse førte gennem den danske Flaade, der da var udsat for at blive antændt og ødelagt.

Opfyldningen paa Refshalegrunden fortsattes i Tidens Løb, saa at der foruden Nyholm dannedes Øerne Frederiksholm, Arsenaløen og Ankerøen, hvilken sidste efter Dokkens Anlæg i 1856 omdøbtes til Dokøen. I 1723 købtes tillige Christiansholm, som igen solgtes 1866

Ved Lov af 15. April 1858 bestemtes, at alle Marinens Værksteder o. l. skulde samles paa Nyholm og de andre ovennævnte Øer, saaledes at Terrænet paa Gammelholm

kunde afhændes. Dette fandt Sted i Aarene 1860—1866, og siden den Tid har Orlogsværftet været, hvor det nu er.

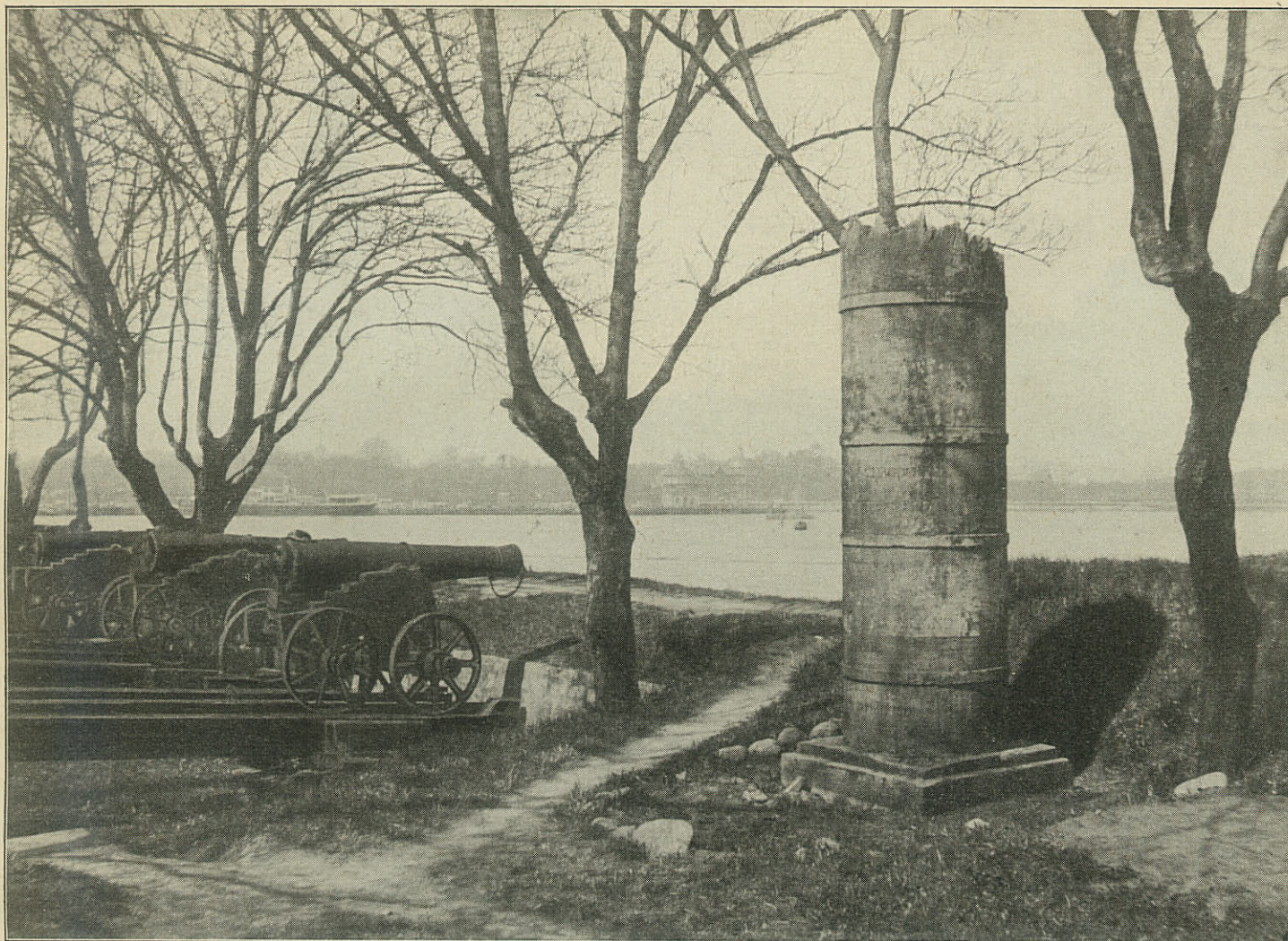
Tager man med Færgen fra Toldboden over til »Holmen«, ser man, at Flaadens Leje skilles fra Havnen ved en lang Flydebro, der bærer det løjerlige Navn »Hønsebroen«. Man træder i Land, passerer gennem en Jærnport forbi en Skildvagt, og er nu ved Bommens Vagt, hvor der i gamle Dage stod et Batteri paa 6 Kanoner, som dog forlængst er flyttet bort. Herfra fører en fast Bro til det saakaldte »Nytløb«, hvorigennem Orlogsskibene gaar ud. Til daglig er Løbet lukket med en Flydebro, ad hvilken man naar over til »Elefanten«, som er en Dæmning, der har faaet sit Navn af, at et gammelt Linieskib, »Elefanten«, grundsattes paa dette Sted i 1728 for at tjene som Fundament ved Opfyldningen.

Søværnets Kaserne ligger nær derved. Den er opført i 1910 og er en fortrinlig indrettet Bygning med store, luftige Værelser og alle moderne Bekvemmeligheder.

Omkring Kasernen ligger den gamle Vold, der bærer Navnet »Batteriet Sixtus«, og hvorpaa Salutkanonerne findes. Under Slaget i Kongedybet stod Kronprinsen, senere Kong Frederik den Sjette, paa denne Vold og be- tragtede Kampen. Der kom da Melding om, at Chefen for Blokskibet, »Indfødsretten«, Kaptajn Thurah, var falden. Kronprinsen vendte sig til de i Nærheden værende Officerer og spurgte, om nogen vilde overtage Kommandoen. Kaptajn Schrødersee, der var meget svagelig, tilbød sig straks og sejlede derud, men naaede næppe op paa Dækket, før han faldt.

Til hans Minde staar paa »Sixtus« en Granitstøtte i Form af en afbrudt Mast med en saalydende Inskription:

Mindestotten paa Sixtus

AFKRÆFTED
 PAA LANGE SYGELEYE
 OPFLAMMED
 VED ET BLIK AF
 DANMARKS FREDERIK
 MED FYRSTENS BIFALDSRAAB
 INDVIET
 FOER J. C. SCHRØDERSEE
 FRA DETTE STED
 BEKJENDT MED KRIGERS DØD
 DEN SKJØNNESTE
 FOR EGET FÆDRELAND IMØDE
 DEN 2. APRIL 1801.

Vest for Kasernen ligger Nyholms Vagt, let kendelig paa sit Taarn, som foroven prydes af en mægtig Krone. Bygningen er opført i 1744 og tjener til Opholdssted for de Underofficerer og det Mandskab, der besørger Brandvagt og anden Vagttjeneste paa Værftet.

I Nyholms Vagt er ogsaa Lokaler for »Søetatens kombinerede Ret«, og paa Loftet fandtes tidligere Arrester. Disse er dog nu flyttede til en særlig Bygning. I gamle Dage blev Linieskibene og Fregatterne ekviperede ved »Elefanten«, og det svære Tovværk, f. Eks. »Vulingen til Bovsprydet«, blev da indlagt i Nyholms Vagt, for at det i Varmen kunde blive saa »lindt«, at der kunde arbejdes med det.

Syd for Nyholms Vagt findes den gamle Kran, som blev fuldført i 1747. Den bærer et stort Bjælkestillads, hvori Kranens svære Gier og Taljer var anbragte. Stilladset er surret sammen med Tovværk, og at udføre dette oppe i den svimlende Højde regnedes i gamle Dage for »et pænt Stykke Matrosarbejde«.

I Kranen findes nu et Vandreservoir, og fra en Flagstang paa dens Top vises i ondt Vejr Stormvarselsignaler til forbisejlende Skibe.

Ved Kranens Fod ligger den i 1764 opførte »Planbygning« samt Nyholms ældste Smedie, der er bygget i 1736, men som Bygmesteren maatte nedrive og genopføre paa egen Bekostning, fordi han ikke havde fulgt Tegningerne. Begge disse Bygninger bruges nu som Kulmagasiner. Ved Planbygningens sydlige Ende laa tidligere Kongepavillonen, hvor Kongefamilien overværede Krigsskibenes Stabelafløbning. Pavillonen er nedbrudt for en Del Aar siden, og ved Pladsen er opført et Sprøjtehus til Orlogsværftets Dampsprøjte.

Vi kommer nu til Skibbygningsværkstedet og Beddingerne, hvor Skibene bygges. Mange forskellige Skibstyper er i Aarenes Løb byggede her, lige fra de stolte Linieskibe, hvis høje Rejsninger kunde ses viden om, til de moderne Undervandsbaade, der usynlige sniger sig af Sted under Vandets Overflade. Paa en af disse Beddinger stod i 1807 et Linieskib i Spant; det blev

Nyholms Vagt

af Englænderne væltet ned og knust, medens de udstødte vilde Glædeshyl.

Paa en Ophalingsbedding, der er anlagt i 1867, kan ret store Skibe trækkes op og repareres.

Paa den anden Side af Gaden ligger den saakaldte Spanteloftsbygning, der er opført i 1764. Her findes en Lægevagt, hvor der altid i Værftets Arbejdstid er en Læge til Stede.

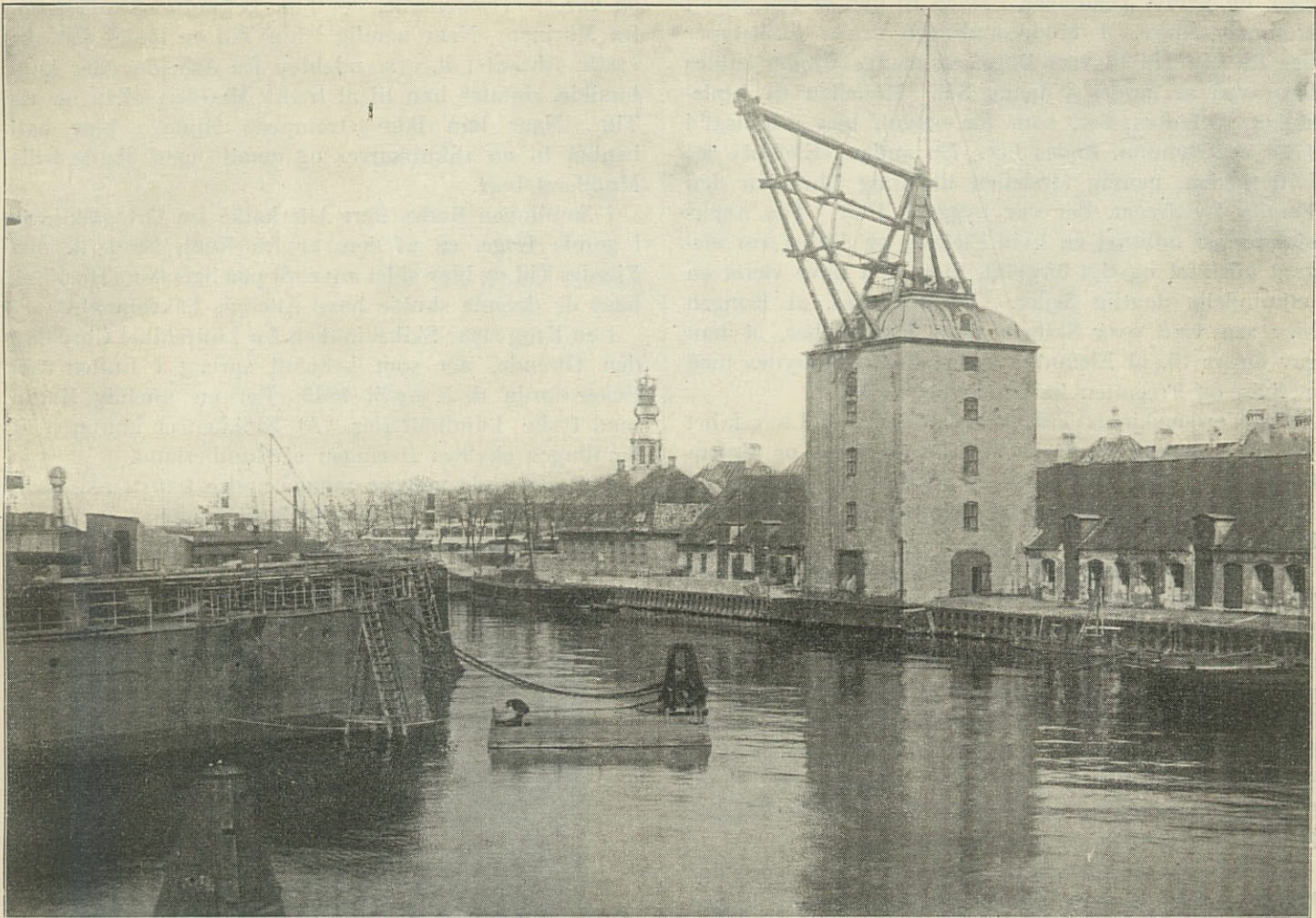
Tæt Syd herfor ligger en Bygning, hvor der tidligere har været Kontorer, men som nu anvendes af Officersskolen. Her findes ogsaa Værftets ældste Hus, det saakaldte »gamle østre Takkelladshus«, som er opført i 1728, og hvor der nu bl. a. opbevares Gods til Torpedobaade. Spanteloftsbygningens østlige Façade gaar lige ned i en Kanal, der kaldes Søminegraven, og hvor forskellige Fartøjer er oplagte. Man tager over Kanalen med en Trækfærge og er nu paa Søminevæsenets Omraade. Her findes forskellige Bygninger, og Terrænet lukkes mod Syd af et Plankeværk, men før man naar dette, er der en Bro over Kanalen. Det er den saakaldte Kongebro, hvorfra der er en smuk Udsigt over Refshalevejen med Volden og de gamle Krudttaarne, af hvilke det ældste ligger i Carls Bastion og er bygget i 1689.

Ved en Klappbro, der tillader Passage af mindre Skibe, er Nyholm forbundet med Frederiksholm. I Kanalen

ligger Marinens 2 Flydedokker, der dog ikke er særlig store og kun kan optage mindre Fartøjer. Ved Bolværkerne her er ofte fortøjet en Del Arbejdsfartøjer, af hvilke nogle har en ret respektabel Alder, f. Eks. en »Takkelladspram«, der er 88 Aar gammel og før 1860 var Kanonchalup. De fleste Bygninger paa Frederiksholm er af nyere Oprindelse, idet de er byggede efter at man har begyndt at anvende Dampkraften saavel om Bord som til Værksteddrift. Her ligger Maskinværkstedet og den meget høje Kedelsmedie samt et Metalstøberi.

Langs hele Frederiksholms Vestside er i Aaret 1746 opført to store Bygninger, hvoraf den nordligste anvendes til Sejlmagerværksted og Hovedmagasin, hvilket sidste indeholder en Mængde Ting, der er nødvendige til Skibenes Udrustning. Den sydlige Bygning er indrettet til »Takkelloft«, hvor Tovværket til Flaadens Skibe eftermaales og tildannes, naar det er modtaget fra Rebslageriet.

Dokøen er ved en Kanal skilt fra Frederiksholm. Man gaar over en Svingbro, drejer lidt til venstre og er da ved den store Dok. Naar den er »pumpet læns« d. v. s. tom, er dens Størrelse og Dybde ret imponerende. Ved Indvielsen den 15 August 1856 blev der nedlagt en Sølvplade med Inskription i Slusefalsen. Paa den ene Side af Pladen er graveret:

Gamle Kran

CENTERSTENEN TIL SLUSEN
LAGDE
HANS MAJESTÆT
KONG FREDERIK DEN SYVENDE
DEN 15. AUGUST 1856.

Paa Pladens anden Side findes Inskriptionen:

Dokkens Dimensioner*)	
Lang i Bunden	250 Fod
Dyb fra Jordlinien	29 » 6 Tommer
Bred i Slusen	58 »
Vandhøide i Slusefalsen	20 »

Ramning af Dæmningen begyndtes i Septbr. 1854
Murerarbeidet — — — 1855

Alfred Giles af London
forfattede Tegningerne og ledede Arbeidet,
hvilket udførtes af
Capitain i Marinen Nicolai Elias Tuxen.

Paa Dokøen findes ikke mange Bygninger, men man lægger Mærke til et langt, lavt Hus, der ser helt idyllisk ud; thi Popler, Linde- og Asketrær vokser omkring det, og Murene er dækket af Efeu. I dette Hus, der oprindeligt — i Slutningen af det attende Aarhundrede — var Magasin og Værksted for »Ankerstokke« og senere

*) Dokken er senere forlænget.

blev anvendt som Skole — findes Søartilleriets Kontorer. Et Stykke derfra ligger »Kanonhuset«, som er et Træskur bestemt til Opbevaring af Skyts. Udenfor Kanonhuset er i kronologisk Orden anbragt en Del Forladekanoner fra forrige Aarhundrede. De illustrerer de forskellige Typer Skyts, som dengang anvendtes, men er i øvrigt uden Værdi. Paa Dokøens Vestsida staar den store, trebenede Kran, som kan ses i lang Afstand, og her er tillige Oplag af Kul til Flaadens Skibe.

Over en Flydebro gaar man tilbage til Frederiksholm og er nu i en prægtig Allé. Foran en Bygning staar en »Post for Gevær«, og i den Bygning findes Chefen for Orlogsværftets Kontor. Tillige har Regnskabsvæsenet og Ekvipagemesteren Lokaler samme Sted, medens en lignende Bygning paa den anden Side af Vejen optages af Direktionen for de tekniske Afdelinger.

Saa kommer vi til »Store Smedie« med den mægtige Damphammer, om hvilken det siges, at den baade kan knuse en Jernplade og knække en Nød uden at beskadige Kærnen.

Lige overfor Smedien ses en smuk lille Bygning opført af røde Sten. I den findes den prægtige Modelsamling, som i sin Tid var ret upaaagtet, men nu aarlig besøges af en Mængde Mennesker. Den ældste Model er fra Niels Juels Dage og er muligvis af »Enigheden«, som under Kommando af Kaptajn Dreyer deltog i Slaget i Køgebugt. Admiralskibet i dette Slag var »Christianus Quintus«, og en Model af dette Skib er nylig udarbejdet

efter de gamle Tegninger. Mage til den er ophængt i Holmens Kirke. I Modelsamlingen findes Skibstyper lige fra hin Tid til vore Dage, og mange Minder kaldes frem ved at færdes i denne Sal. Modellen til Linieskibet Elefanten, der, som før nævnt, blev grundsat i 1728 ved Nyholm, findes her. En anden »Elefant« ses i Nærheden, nemlig Modellen til Kong Christian den Femtes Lystfregat, der var bygget i 1691. Paa Agterstævnen er anbragt en hvid Elefant, og Skibet var elegant udstyret og rigt forgyldt, men skal have været en ualmindelig daarlig Sejler. Det fortælles, at Kongen blev saa vred over Skibets slette Egenskaber, at han gav Ordre til, at Elefanten agter skulde ombyttes med et Svin og Fregatten kaldes Svinetruget.

Fra Tordenskjolds Tid findes Modeller af Linieskibet Ebenezer samt Fregatterne Postillon, Raae og Højehald. Fra samme Periode er en Gondol, som Kong Frederik den Fjerde i 1709 hjembragte fra en Udenlandsrejse.

Fra Marinens Storhedstid i det attende Aarhundrede haves en Del prægtige Modeller, af hvilke kan nævnes Linieskibet Fyen fra 1746. Ved den store Brand, som d. 5. Juni 1795 udbrod paa det daværende Orlogsværft paa Gammelholm og i Løbet af et Par Døgn lagde en Trediedel af København i Ruiner, blev denne Model kastet i Holmens Kanal paa det Sted, hvor Niels Juels Statue nu staar, men hvor der dengang var Vand. Rejsningen ødelagdes, og Skroget blev stærkt beskadiget. I 1896 blev det istandsat og igen tilrigget.

Til enkelte af Modellerne knytter der sig sørgelige Minder, f. Eks. til Fregatten »Hvide Ørn«, der var bygget i 1798, men en Vinternat i 1799 sporeløst forsvandt i Middelhavet. Man mener, at Skibet var for rankt og er kærtret og sunket under en Byge.

Modellen af Linieskibet Prins Christian Frederik findes ogsaa i Samlingen. Skibet var bygget 1804 og blev som bekendt ødelagt d. 22. Marts 1808 ved Sjællands Odde i Kamp mod engelsk Overmagt. Der om Bord faldt Løjtnant Willemoes, og paa Modellen er Stedet mærket med en Seddel. En Del Genstande, der er optagne fra Vraget, findes anbragt i Nærheden.

Under en Kamp Natten mellem 6.—7. Juli 1812 i Lyngør Havn i Norge blev Fregatten Najaden fuldstændig knust ved det engelske Linieskib Dictators overlegne Ild. Den bekendte Løjtnant Peter Buhl og en stor Del af Besætningen faldt, Skibet sank, men dets Minde er bevaret ved Modellen i Samlingen.

Her findes ogsaa Modellen af vort sidste Linieskib Dannebrog, der blev bygget i 1850, men i 1862 omdannet til Panserfregat. Senere blev Pladerne tagne af, og Skibet blev i mange Aar anvendt som »Eksercer- og Kaserneskib«.

Endvidere kan nævnes Modellen af Fregatten Niels Juel, der var Flagskib i Helgolandskampen. I Montren er tillige henlagt nogle østrigske Granatstumper, der efter Kampen blev taget ud af Fregatten.

Endelig maa fremhæves den dejlige Model af vort nyeste Kystforsvarsskib Peder Skram.

Foruden Skibsmodeller findes der mange andre interessante Ting i Samlingen. Eksempelvis skal anføres en »Muddermølle« fra 1751. Den anvendtes til Opmudring

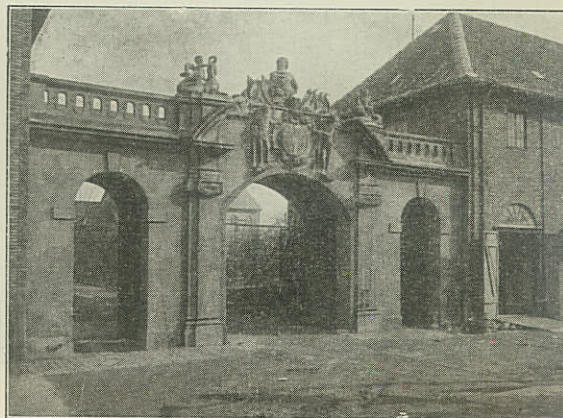
og var en Trædemølle, der blev betjent af Straffegaster fra Marinen. Naar nemlig i hin Tid en Mand for ofte »satte Absent«, d. v. s. udeblev fra Arbejde eller kom forsilde, dømtes han til at træde Muddermøllen en vis Tid. Naar han ikke »trampede Hjulet«, blev han lænket til en »Skubkarre« og maatte med denne trille Mudderet bort.

I Samlingen findes flere Alterkalke fra Orlogsskibene i gamle Dage, en af dem er fra Kong Frederik den Fjerdes Tid og blev sidst anvendt paa Søetatens Hospital, naar de døende skulde have Alterens Sakramente.

I en Krog staar Skibsklokken fra Linieskibet Christian den Ottende, der som bekendt sprang i Luften ved Eckernførde d. 5. April 1849 efter en uheldig Kamp mod tyske Landbatterier. At Klokken er kommen til Samlingen skyldes Hertugen af Cumberland.

Endnu kunde nævnes mange andre Genstande, men det vilde føre for vidt at omtale dem alle.

Nær Modelsamlingen ligger Beklædningsmagasinet.

Arsenalets Port

hvor de værnepligtige ved deres Møde iføres »Kongens Klæder« og forvandles fra civile til militære. Naar man kommer ud derfra, hører man en underlig Lyd i Luften, man ser op og bemærker et Net af Snore. De udgaar fra en vældig høj Mast og ender i et lille uanseligt Hus, der dog har stor Betydning. Det er nemlig Radiotelegrafstationen, hvorfra man ad traadløs Vej kan have Forbindelse med Orlogsskibene, naar de er ude til Søs.

En Bygning, som alle værnepligtige kender, er Eksercerhuset med den mægtige Gymnastiksal, hvis Vægge er prydede med store Marinemalerier. I Nærheden ligger en stor Træbygning, hvorpaa der staar »Det kongelige Theaters Kulissemagasin 1901«. Egentlig hører denne Bygning ikke hjemme paa et Orlogsværft, men her er jo Plads nok, og der er intet at sige til, at den benyttes. Bagved den ligger Snedker- og Baadebyggerværkstedet, i hvilket sidste der ikke alene bygges Fartøjer til Orlogsskibene, men ogsaa de fortrinlige Redningsbaade, der anvendes ved Landets Redningsstationer.

Syd for Frederiksholm er en Kanal, over hvilken en Bro fører til Arsenaløen.

Som Navnet antyder findes her Flaadens Arsenal, der bestaar af 2 Hovedbygninger og 2 Fløjbygninger opførte henholdsvis 1746 og 1771. Hovedbygningerne forbindes ved en Bro, paa hvilken er anbragt en Buste af Kong Christian den Sjette. Fløjbygningerne var tidligere for-

bundne ved en Ringmur, hvoraf en Del dog blev nedbrudt 1886 for at give Plads for et Artilleriværksted, som nævnte Aar opførtes her. Pladsen mellem Bygningerne kaldes Kuglegaarden og aflukkes fra Vejen ved en meget smuk Smedejernsport. Over Porten, lige under den ovenfor omtalte Buste, er det danske Vaaben og nogle krigerske Attributter anbragte. Den nordlige Del af Arsenalet ejes ikke mere af Søartilleriet, men anvendes dels som Proviantmagasin og dels som Fyrmagasin. Da Englænderne i 1807 tog Flaaden, tømte de ogsaa Arsenalet fuldstændigt, og de Vaaben, som nu opbevares her paa »Vaabensalen«, stammer derfor fra en senere Periode. Dog findes et Par Metalkanoner, der er støbt under Christian den Fjerde, men disse er for faa Aar siden opfiskede fra Havbunden. Den ene er et fortrinligt bevaret Eksemplar af de saakaldte »Nældeblade«, paa hvis Forstykke det holstenske Vaaben »Nældebladet« er anbragt. Den bærer Kong Chr. IV.s Navnetræk, er støbt af »Gietmester« Hans Kemmer i Helsingør i Aaret 1625 og blev funden ved Anholt i 1912. Rimeligvis har den hørt til en dansk »Snau«, som forliste paa Halvejsgrunden i 1711.

Af disse Kanoner blev der i sin Tid støbt 185 Stykker, nu findes der foruden den ovenomtalte kun 3, nemlig 1 paa Tøjhusets historiske Vaabensamling (fun-

den i Ebeltoft Vig 1893) samt 2 paa Artillerimuseet i — St. Petersborg.

Den anden Metalkanon er ligeledes støbt under Kong Christian den Fjerde nemlig i 1621 af Rudolph Borchart i København. Den er en af de saakaldte »Drager« og er for nogle Aar siden funden i Øresund NV. for Hveen. Sandsynligvis har Kanonen hørt til Artilleriet paa Kronborg og er ved denne Fæstnings Overgivelse til Svenskerne i 1658 bleven bragt om Bord i en svensk Orlogsmænd, der saa er sunken under Kampen med den hollandske Flaade 8. November 1658.

Afsides paa Arsenaløen ligger Søetatens Laboratorium, hvor der tilvirkes Ammunition til Flaadens Skyts. Det bestaar af flere Bygninger, af hvilke de ældste er opførte i 1847.

Den sydlige Indgang til Orlogsværftet er ved Enden af Prinsessegade, ad den saakaldte Værftsbro. Her findes baade en militær Vagt og en Politivagt, der fører Kontrol med Ind- og Udpassage. Værftsbroen blev først anlagt i 1863, thi medens Marinen endnu ejede Gammelholm og den Vest for Arsenaløen liggende Ø Christiansholm foregik al Færdsel til og fra Nyholm i Reglen enten over Toldbodbommen eller søværts fra Gammelholm til Christiansholms Vestside.

P. ANDERSEN.

DET UDDØDE HUS

EPISODE FRA CARLSBERGFONDETS EKSPEDITION TIL ØSTGRØNLAND 1898—1900

Det var i Sommeren 1899, at jeg paa min Rejse op langs den ubekendte Kyststrækning mellem Angmagsalik og Scoresby Sund sammen med mine fire Ledsagere Cand. Kruuse, Dr. Poulsen, Underkanoner Jakobsen og Søren Nielsen fra grønlandske Handel ankom til Halvøen Nualik ca. 350 Kilometer Nord for Kolonien i Angmagsalik-Distrikt.

Vi havde paa den hidindtil berejste Kyststrækning intet truffet, der kunde tyde paa, at Kysten havde været beboet i en nær Fortid. Stor var derfor var Forbavselse, da vi ved Landingsstedet paa Nualik fandt flere saa vel bevarede eskimoiske Efterladenskaber, at vi saa smaat begyndte at haabe paa, at vi her kunde faa vort længe nærede Ønske opfyldt og træffe endnu levende Eskimoer, der aldrig havde været i Berøring med den hvide Mand.

Saa heldige var vi imidlertid ikke, men vi fik Beviser for, at Halvøen havde været beboet for ikke saa mange Aar siden. Lidt fra Landingsstedet fandt vi nemlig fire eskimoiske Husruiner, af hvilke den ene var saa vel kon-

serveret, at den med ringe Udbedring næsten straks kunde have været taget i Brug. Alle Murene var fuldstændig bevarede. Ligesaadanne ca. 7 Meter lange Husgang, naar undtages den yderste Meter af denne. Kun Taget var delvis sammenstyrtet.

Allerede Husets Udseende var os paafaldende. Men da vi i den store Samling Knogler udenfor Huset iblandt Narhval-, Bjørne- og Hundekranier ogsaa fandt Menneskekranier, anede det os, at der her paa denne Boplads var udspillet en frygtelig Tragedie. Alle Beboerne maatte sikkert være blevne Ofre for en eller anden sørgelig Katastrofe; Hungersnød eller Forgiftning.

Gennem den lange Husgang kravlede vi ind i Huset, hvor vi fik Bekræftelse paa, at vor Antagelse kun var altfor rigtig.

Paa Briksen langs Bagmuren laa der Skeletter eller Skeletdele; og langs Yderkanten af denne saaes Rester af Eskimoernes lange sorte Hovedhaar. Endnu fandtes der paa enkelte Steder paa Briksen saa mange Skindrester, at vi kunde fremmane for os, hvorledes de engang levende

Fot. af Chr. Kruuse d. 21/7 1899.

Eskimoer havde ligget lunt og godt mellem de to Lag Bjørneskind.

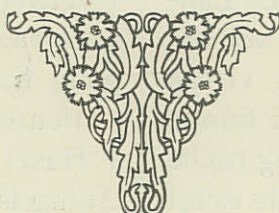
Her havde de ogsaa udkæmpet den sidste Kamp. Side om Side havde de ligget og var død en for en, medens de længstlevende ikke havde haft Kræfter til at slæbe Ligene af de først afdøde udenfor.

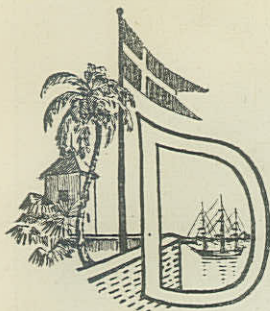
Paa de 5 Lampeplatformer stod Lamper og Vægstensgryder. Tørrehækkene ovenover var faldne ned, men Rester af Bjørneskindsklæder laa endnu paa dem. Under Briksen stod Spaanæsker og Trækasser, paa det stenbelagte Gulv store Urin- og Vandballier, og spredt omkring paa Gulvet laa Træfade, Blod- og Vandøser og

store og smaa Trækasser. Foruden dette fandtes der Eksemplarer af saa godt som alle de Ben- og Træredskaber, der høre hjemme i et eskimoisk Hus.

Tavse og andagtsfulde stod vi stille og betragtede dette talende Gravsted. Alle følte et Pust af Dødens Nærhed, et yderligere Vink til os om, i hvor spinkel en Traad vor egen Tilværelse hang under vor Fremtrængen gennem det ukendte Land, der ved sin enestaaende storslaaede Natur og ved sine voldsomme Naturforeteelser ligesom altid syntes at minde os om Skaberens Almægtighed og vor egen uendelige Lidenhed.

G. AMDRUP

OSTINDIEFAREREN »NICOBAR«S FORLIS.

Det vil sikkert være alment bekendt, at den danske Skibsfart paa Ostindien og Kina naaede sin højeste Udvikling i Tidsrummet 1780—1800 og derefter stilnede gradvis af, indtil den i Midten af forrige Aarhundrede — ved vore ostindiske Koloniers Salg — var saa godt som ophørt. Først i vore Dage er Forbindelsen atter for Alvor taget op, takket være Østasiatisk Kompagni. Landet over følges Kompagniets Foretagender med Interesse, og de store Dampers Navne er vel kendte ude i Folket.

Vi ved alle, at en af de imponerende Dampere hedder »Nicobar«. Dette Skib har for over 100 Aar siden haft en Navne, hvis ulykkelige Skæbne en Tid vakte nogen Opsigt. Den gamle Ostindiefarer »Nicobar« er imidlertid gaaet i Glemmebogen, idet Beretningen om dens Forlis er blevet hengemt i Arkivets altfor tavse Hvælvinger. Vi finder dobbelt Grund til at drage Beretningen frem for Dagens Lys da den klart og interessant viser, hvor besværlige og farlige de lange Sørejser paa den Tid var. Saavidt det er hensigtsmæssigt gengiver vi ordret Meddelerens, Skibsassistenten Marius Jørgensens egenhændige Indberetning til »Asiatisk Kompagni«s Direktion.

Den 21 Juni 1782 om Morgenen gik Ostindiefareren »Nicobar« til Sejls [fra København], og ankom samme Dags Eftermiddag paa *Helsingørs* Rhed. Derfra lettede vi Anker om Morgenen den 26de, men samme Eftermiddag maatte vi lade Ankeret falde ved *Kullen*. Om Natten gik vi atter til Sejls, men nødsagedes den næste Morgen formedelst *Contrair* Vind til at vende tilbage, og Kl. 4 om Eftermiddagen ankrede vi igen paa *Helsingørs* Rhed.

Først den 7de Juli om Formiddagen kunde vi atter lette Anker, men kort efter at have passeret *Cronborg*, maatte vi atter vende tilbage og ankre. Endeligt den 8de kom vi for Alvor afsted og stod *Kattegat* ud. Da maatte vi formedelst *Contrair* Vind indløbe for Anker udfor *Arendal* i Norge den 15de. Vi laa der udi en Uge og gik derefter til Sejls: som er den Høje Direction [ø: Asia-tisk Kompagni] ved Skrivelse fra Capitainen *Hr. Chrystie* tilmeldt.

Intet synderligt mærkværdigt er forefaldet til den 18 September, da vi befandt os paa Højden af *South-Eylænderne*. Capitainen lod holde Skibs-Raad om vi skulde søge *Portoprai* [ø: Porto Praya paa St. Jago] eller fortsætte Rejsen til *Cap* i Betragtning af den gode *Passat-Vind*, vi da havde. Folkene vare dengang alle friske og vi vare desuden forsynede med endel levende Creaturer samt med Vand, saa der mentes, at vi med Spar-sommelighed kunde klare os til *Cap*. Desuden var det uvist, om der var noget synderligt at bekomme til For-friskning paa *Portoprai*, undtagen Vand. Saa blev det

af disse Grunde besluttet at sejle samme Sted forbi og fortsætte Rejsen til *Cap*.

Nogle Dage derefter, da vi befandt os paa omtrent 14 Graders nordlig Bredde, ophørte Nord-Ost-Passaten, og vi fik da *Variable*, mest *Contrair* Vinde med Stille og imellemstunder svære Regnbyger. Folkene bleve syge, og den 21. November, da vi passerede *Ægrinoc-tialen*, døde den første af Mandskabet, nemlig Corporalen *Jacob Hermansen*. Der var i Reglen nogle faa Soldater med Ostindiefarerne, dels til Bedækning, dels til Forstærkning for vore smaa Garnisoner i Kolonierne.*] Sygdommen, som var Skørbug, greb daglig videre om sig og gjorde de fleste af Mandskabet ubrugelige til Skibs-Arbejde. Mange af de Syge fik Forraadnings-Febre, og under Dækket, hvor ingen frisk Luft kunde komme, opstod en saa ulidelig Stank, at ingen kunde *præcaveres*.

Paa dette Tidspunkt prajede et Skib fra *Liverpool* os og sendte Skud efter os, saa vi maatte lægge bi; den engelske Capitain sendte en Jolle med 4 Mand ombord og forlangte, at vi skulde forevise vort Pas. Vi mærkede paa dem, at de efter vort Skibs Udseende antog os for Hollændere. [Der var dengang Krig mellem Holland og England]. Anden Styrmand, *Anders Holm*, blev sendt ombord med Passet, og han fortalte bagefter, at alting ombord i Engleskmanden var klar til *Bataille*; men efterat den engelske Capitain havde set, hvem vi vare, viste han sig ret venlig og sendte os nogle faa Appelsiner til *Præsent*. Frugterne vare os særdeles kjærkomne, og da han hørte, at vi havde ligget saa længe dér under Linien og havde saamange Syge, tilraadede han ved en Skrivelse Capt. *Chrystie* at søge Kysten af *Brasilien*, og gav ham Adresse til en af hans Bekendte sammesteds, som han forsikrede baade kunde og vilde assistere os med hvad vi behøvede. — Capt. Hr. *Chrystie* syntes dog intet om dette Forslag.

Da vi var paa ungefær 4 Graders sydlig Bredde, mærkede Capitainen, at de sydostlige Vinde havde drevet os saa vestligt, at han ej mente at kunne lægge Kysten *Brasilien* af. Han holdt da østlig og mente atter at krydse Linien. — Nu var allerede mange af Mandskabet bortdøde og de øvrige laa syge; ikkun et Par Matroser og Quartermesteren kunde gøre Tjeneste paa Dækket. Vi kunde desværre intet Haab gøre os om de Syges Bedring, thi vi vidste af Erfaring, at alle, som blev syge og kom til Køjs, maatte dø. Nogle holdt sig paa Dækket af Frygt for at ligge nede, og endel af dem holdt det længe ud, men faldt saa pludseligt om og døde. Man kunde i Betragtning af disse Omstændigheder intet vente andet, end at vi faa, som endnu holdt os i Bevægelse [hvad vi vare nødsagede til], om kort Tid kunde falde om ved hinanden og bukke under. Det Raad, som jeg vidste og brugte, var med Bøn og Graad at andrage vor elendige Tilstand for den forbarmende Frelser, hvad

*] Her menes dog rimeligvis Skibskorporalen.

Tegning af Premierløjtnant Riis-Carstensen

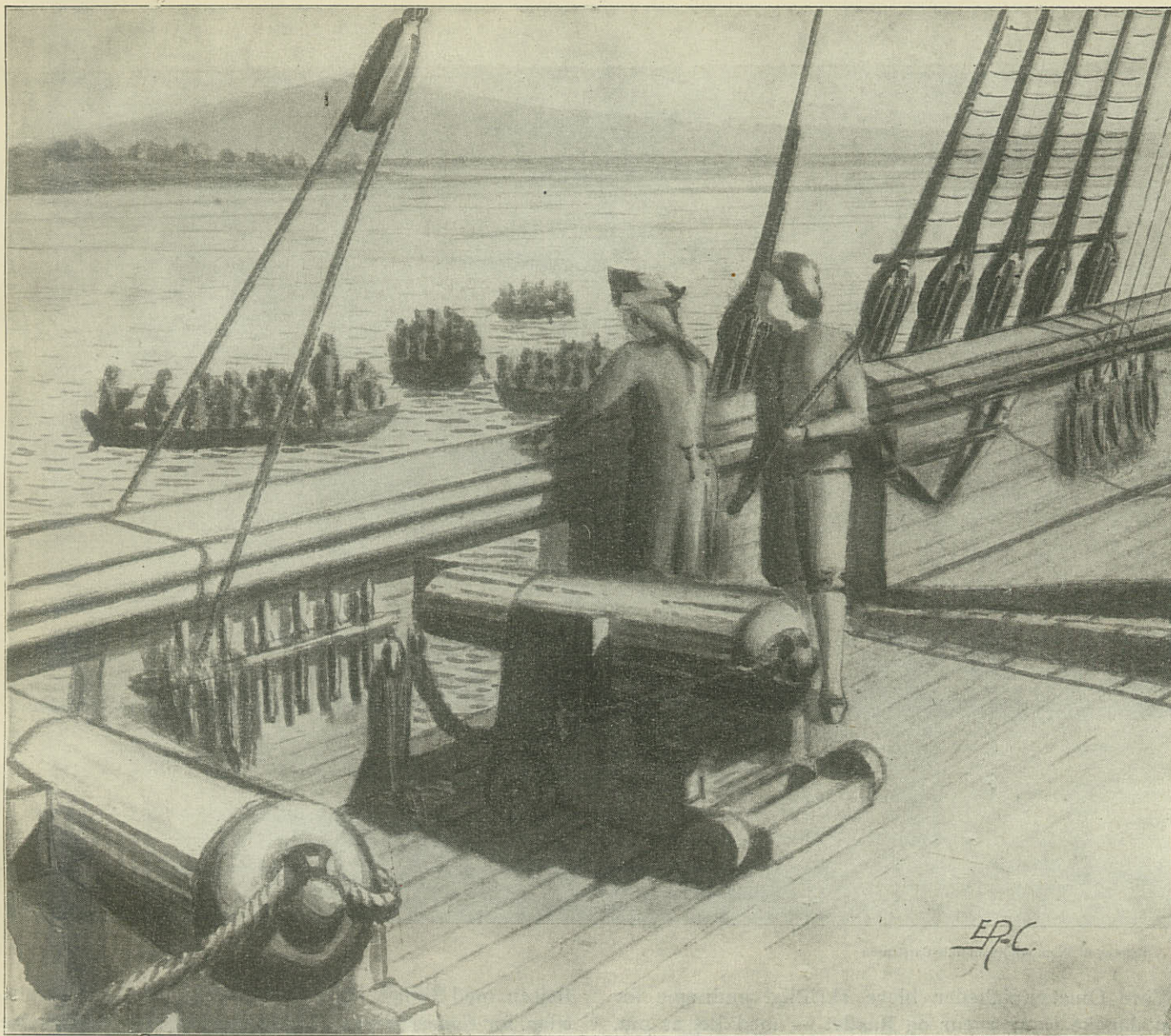
jeg ofte i mit Kammer havde Lejlighed til, — og jeg erfarede i Gærningen, hvad det er for en Lykke at kunne dette, thi naar han i Naade anblikker een, saa kan han gøre det syge sundt, og man faar frisk Mod og nye Kræfter. De fleste Syge lod mig kalde til sig og bad mig trøste dem med Guds Ord.

Capitainen lod holde Skibs-Raad og *proponerede* at søge Kysten af *Guinea* som det nærmeste Land; der var desuden det danske Fort, og man kunde om muligt dér blive forsynet med Folk og andet fornødent. Denne *Proposition* blev af Skibs-Raadet samtykket og besluttet, og vi forenede vore faa Kræfter for at faa Ankertovene og desligeste paa rede Haand førend vi kom under Land. Uagtet vi noksom var vidende om vor Afmægtighed, opmuntrede vi dog hinanden, skønt ofte en og anden faldt om og næppe kunde rejse sig igen. Capitainen var syg af Gigt i Ben og Fødder, Over-Styrmanden *Schultz* havde Bryst-Syge, 2den Styrmand *Holm* laa tilkøjs, [han døde kort efter], 3die Styrmand *Junge* var adskillige Gange saa upasselig, at han ej kunde gøre nogen Tjeneste, 4de Styrmand *Chr. Königfeld* havde Bryst-Syge — og jeg, Skibsassistenten, havde Sting for Brystet, som greb mig saaledes an, at jeg gentagne Gange halvdød blev hjulpen ned paa Køjen, hvoraf jeg dog saa snart som muligt krøb ud igen forat være paa Dækket og hjælpe til samt for at være i den friske Luft. Jeg opbrækkede ofte hele Portioner Blod. Doctoren *Mester Klein* var ogsaa meget svagelig, hvad man ej kunde undres over, da han havde haft og endnu

havde med saamange Syge at bestille. Hovmesteren Kokken og Capitainens *Serviteur* [Oppasser] var alle meget stærkt angrebne af Skørbugen og kunde ikkuns stavre om. Quartermesteren blev ogsaa utjenstdygtig, og der er mig ikkuns een Matros bekendt, som kunde gaa til Vejrs — nemlig *Jens Olsen*, som siden avancerede til Baadsmands og Sejlmagers Mat; [han er ogsaa, da Skibet forliste, bleven bjærget].

I saadan Tilstand befandt vi os, da vi 1783, d. 16. Januari, fik Land isigte af Kysten Guinea, men uden at vide hvor. Dagen efter holdt vi med Skibet ind under Land og hejsede Flag. Der kom da 6 Kanoer ud fra Kysten; i hver var 12 à 14 Mand vilde Negere, som mandigt nærmede sig til os. Vel vare vore Kanoner ladte med Kardætsker, og Haandgeværene var alle ved Haanden, men vores svage Tilstand, saavelsom det lille Antal, der kunde vise sig paa Dækket, gjorde os ængstelige for at blive overfaldne af disse vilde Mennesker. Saavidt vi vidste, var der jo ej noget europæisk Fort i Nærheden, hvor vi kunde søge Beskyttelse. Negerne, [hvoriblandt een, som kunde tale noget Engelsk], gjorde os adskillige Spørgsmaal, — om vi vare engelske, om vi havde været længe paa Rejsen, og om vi havde mange Syge? Dette blev saaledes besvaret, at de ej fordristede sig ombord — muligvis af Frygt for, at vi skulde beholde dem, hvad, efter Sigende, visse Kyst-Farere undertiden gør. [Slavehandelen stod paa den Tid endnu i fuldt Flor.] Det afskrækkede dem vel noget, at de saa mig og Hovmesteren staaendes agter, inden

Tegning af Premierløjtnant Riis-Carstensen

for Kanonen, hver med en Pistol i Haanden, og vi gav os Udseende af, at vi ej vilde ses af dem. Men Hensigten var dog virkelig at skræmme dem bort, hvad vi ogsaa lykkeligt opnaaede, thi de tog Flugten ligesom Fugle. Imidlertid havde vi dog faaet at vide af dem, at Landet, som vi saa, var *Cap Apollonia* [paa Guld-kysten], og derfra kunde vi da med Vished bestemme Coursen østlig.

Den 19de ditto kom vi udenfor et Fort og fyrede en Kanon af; en Kano blev udsendt, og Folkene spurgte, hvem vi vare, men turde ej komme os nær, da de frygtede, vi vare Englændere. Vi fik at vide, at Fortets Navn var *Axim* og at det tilhørte Hollænderne — og lod saa Ankeret falde og Sejlene fastgøre, men dette Arbejde var for os faa syge og udmattede Mennesker utroligt tungt. Den følgende Morgen ved Solens Opgang hejsede vi Flag og *saluerede* Fortet, der svarede os med ligesaa mange Skud.

Tvende Kanoer kom tilborde medbringende *Compliments* fra Gouverneuren. Efter Capitainens Ordre gik Ober-Styrmanden og jeg, Skibsassistenten, iland forat

tale med Guvernøren; denne viste sig meget tjenstagtig og sendte strax en Kano til Borde med Kød, Grønt og Frugter, som vi højlig behøvede. Jeg tror, at havde vi endnu 8 Dage maattet holde Søen, havde de faa, som endnu holdt sig i Bevægelse, ikke længer kundet yde nogen Hjælp til de liggende.

Den 23 Januar, da Capitainen vilde sejle, sendte Gouverneuren os Negere ombord, for at de kunde hjælpe os Ankeret op; dette befandtes da mestendels sønderbrudt.

Tre Dage efter vare vi udenfor det hollandske Hovedfort *Elmina*. General-Gouverneuren paa dette Fort sendte en Kano, hvori der foruden Negere var tvende Europæere, som skulde sige os, at man var underrettet om vores Tilstand og at vi kunde faa en 17 à 18 Mand. General-Gouverneuren tilbød vor Capitain Hjælp til at ankre dér, men han vilde fortsætte Rejsen til det Danske Hoved-Fort *Christiansborg*, hvor vi ankom og ankrede den 28de. [Danmark havde dengang 4 smaa Kolonier med Forter i Guinea-Bugten, Christiansborg og Fredensborg paa Guld-kysten og Kongssteen og Prindsenssteen paa Slavekysten.]

Tegning af Premierløjtnant Riis-Carstensen

Vore Omstændigheder blev skriftligt andragne for den danske Gouverneur og Raadet — med Begær om, at det vilde foranstalte det fornødne med Hensyn til Folk og Provision, hvad vi da ogsaa skriftligt fik Løfte om. Der blev desuden skrevet til det hollandske Hoved-Fort *Elmina* og ligesaa til det engelske Hoved-Fort *Cap Corse* [det tidligere svenske Fort *Carolusborg*] om at faa Folk derfra. Fra det engelske Fort blev der sendt 5 Mand, men den hollandske Gouverneur, der sluttelig var blevet opbragt, fordi Capt. *Chrystie* ej vilde ankre ved *Elmina*, gjorde adskillige Vanskeligheder uagtet han gerne ønskede at blive de Folk kvit, som fandtes hos ham, da der var Mangel paa Levnetsmidler. Han kendte imidlertid vor Forlegenhed og forarsagede os da adskillige Omkostninger ved *Expresser* og *Transporter*, foruden *Tidsspildet*.

Endeligt blev der dog sendt 14 Mand fra *Elmina*, men endel af dem kunde dog ej give sig ud for Matroser. Fra Skibet *Grev Moltke* [som paa dette Tidspunkt anløb *Christiansborg*] fik vi en Tømmermand, som Capitainen tilstoed 20 Rdlr. om Maaneden, og den danske Gouverneur, Hr. Agent *Kiøge* overlod os en Bødker imod at Capitainen betalte hans Gæld og gav ham 14 Rdlr. maanedligt. De andre fik Maanedspenge efter deres *Duelighed*. Alle Folkene blev antagne for hele

Rejsen med Skibet, og de fleste aflagde derfor *Troskabs-*eden for *Gouverneuren* i Capitainens og min *Nærværelse*.

Da vi her paa Rheden *Akra* havde mistet 2de Ankre, maatte der rekvireres eet fra *Gouverneuren*. Den 12te *Martii* var vi sejlfærdige fra *Kysten Guinea*. Mandskabet inden *Skibs-borde* bestod da ialt af 36, hvori er iberegnet 3 *Slavedrenge*, som vi havde købt. Den høje *Direktion* er om det passerede underdanigst tilskrevet.

Efter *Afsejlingen* fra *Kysten* blev der i *Skibs-Raadet* arrangeret følgende: *H. W. Junge* avancerede til 2den *Styrmand*, *Chr. Königsfeld* til 3die *Styrmand*, *Quartermesteren Cornelis Petersen* til *Baadsmænd*, og *Matrosen Jens Olsen* til *Baadsmænd* og *Sejlmagers Mat.* Og *Johan Kiermis* skulde herefter være *Quartermester*.

Paa *Rejsen* til *Cap* er intet mærkværdigt forefaldet, undtagen at *Capitainen* og *Over-Styrmand Schultz* lod gøre et *Rat* til at styre med, hvorpaa *Rorpinden* blev skaaret af. Vi ankom lykkeligt til *Bay-False* [*Falskebugten*, nogle faa *Mil* syd for *Kap*], hvor vi traf det *Kongl. Danske Orlogsskib »Indføds-Retten«*, og et dansk Skib assisterede os med *Jolle* og *Mandskab* forat vi kunde komme godt til *Ankers*.

Dagen efter nægtede de paa *Kysten Guinea* forhyrede Folk af fremmede *Nationer* at udføre alt *Skibs-Arbejde*.

Capitainen havde befalet Over-Styrmanden at klage over saadant til Chefen for det danske Orlogsskib, men da denne ikke vidste at hjælpe derpaa, maatte det taales, at Folkene gik deres egen Gang. *Schultz* skrev til mig derom og begærede, at jeg skulde meddele det til Capt. *Chrystie*, som var rejst til Cap, hvad jeg ogsaa gjorde samme Dag, og jeg opsatte tillige en Forestilling til *Gouvernementet* paa Cap, skrevet paa Hollandsk, hvori jeg forklarede, at disse Folk var hyrede for hele Rejsen, og at de viste sig opsætsige paa Trods af deres Ed og Pligt. Dette sendte jeg Capt. *Chrystie* forat man efter Behag kunde underskrive og indlevere det, thi jeg vidste, at han intet Hollandsk kunde tale. [Kapkolonien var dengang i Hollændernes Besiddelse.] Capitainen indlod sig imidlertid i Ordkrig med Folkene, som var løbet til Cap forat klage over ham. Vel kom Consulen *Doewett* tilstede, men alt var forgæves. Capitainen forlangte, at jeg skulde tilskrive ham om deres Tilgodehavende, hvilket jeg opsatte *in duplo*, hvorefter Folkene blev dimitterede fra Skibet.

Efter nogle Dages Forløb medbragte Capitainen fra Cap 7 Morer og 3 Morerinder, der hørte til et for nogen Tid siden strandet engelsk Skib. Capitainen Hr. *Schiffer* [»Indfødsretten«] overlod os 4 Mand og Capt. *Fuglede* [»Castellet Dansborg«] ligesaamange. En Italiener, en fransk og en svensk Soldat deserterede fra deres Poster ombord til os, og et Fruentimmer, som havde været ombord hos Capt. *Schiffer* og nydt Passage fra Kiøbenhavn, kom ombord i »*Nicobar*« for at blive bragt videre til *Tranquebar*.

Hvad Aarsag Capt. *Chrystie* havde til at gaa til Sejls uden efter Løfte at lade mig det vide, er mig ubekendt, men jeg maatte finde mig i at blive tilbage, medens Skibet bortsejlede med næsten alle mine Ejendele; der var ikke engang klareret i mit *Logie* for de 14 Dage, jeg havde ligget i Land for at besørge Provisionerne.

Man kan let forestille sig med hvad Bedrøvelse jeg maatte høre, at Skibet var afsejlet uden at jeg kunde komme dertil. Et fremmed Menneske uden Bekendtskab og uden Penge og endda i Gæld, — iblandt Folk, der ej bevæges ved andet end ved Penge til at gøre godt! Jeg havde ingen at klage min Nød til og vente Hjælp af — uden Gud alene; men jeg troede at være hans

Forsyn anbefalet, og intet kunde altsaa hændes uden *Hans Villie*.

Med endnu mere Følelse erfarede jeg en 11 Dage efter Skibets Afsejling fra *Bay-False*, hvilket var den 10de Juli, at vort Skib »*Nicobar*« Dagen efter, den 11te Juli, ganske var forlist.

Ikkuns 7 Europæere, nemlig Over-Styrmanden *Carl Schultz*, Baadsmanden *Cornelis Petersen*, Baadsmands-Maten *Jens Olsen*, Quartermesteren *Johan Kiermis*, Matrosen *Jens Christensen*, en fransk Soldat, hvis Navn er mig ubekendt, samt en Dreng *Königsfeld*, som var kommen ombord fra Capt. *Schiffer*, var reddede. Desuden 3 Morer og 1 Morerinde, ialt 11 Mennesker, som ikkuns med den største Livsfare vare undkomne.

Carguerne paa Skibet »*Charlotte Amalie*« [dansk] ved, at jeg stræbte for at komme til Skibet, forat observere Compagniets Bedste med Hensyn til det hjærgede og strandede Gods, men dette blev mig nægtet af Gouverneuren paa Cap. Først en Maaned-Tid derefter érholdt jeg Tilladelse og rejste derhen for at recognisere, om Skibs *Documenterne* og Compagniets Breve kunde érholdes, men uagtet al Møje har jeg ej været saa lykkelig at bekomme det mindste.

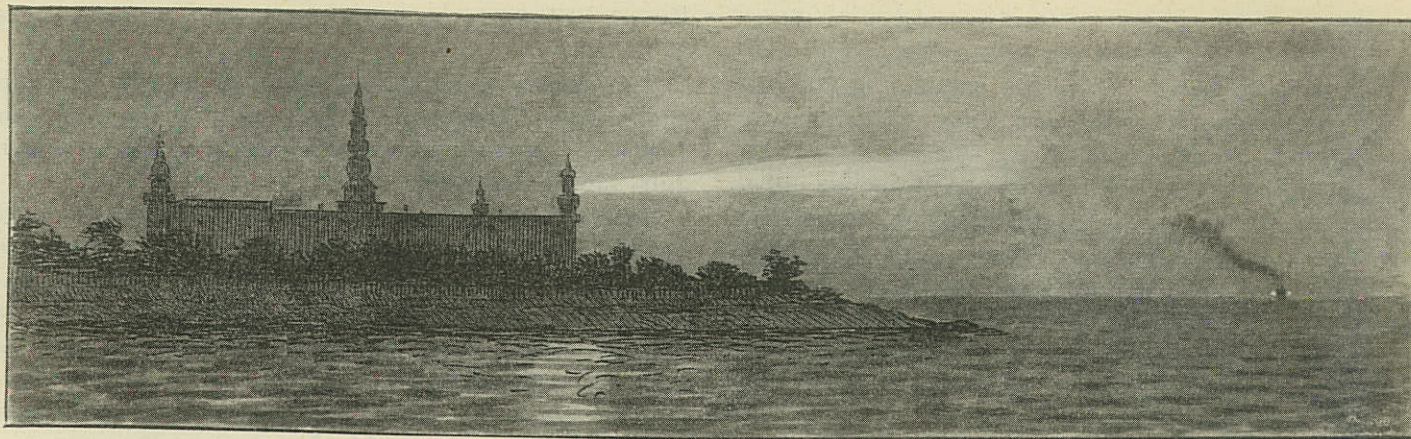
Om de høje og naadige Herrer befaler det, kan jeg underdanigt berette, hvorledes det er gaaet til ved Strandingen. I den Tid, jeg har opholdt mig paa Cap og rejst der i Landet, har jeg nøje erkyndiget mig derom og confereret med dem, der blev reddet fra »*Nicobar*«. Af dem er 4 gaaede ombord i Capt. *Cappels* Skib, *Johan Kiermis* ved jeg ej noget om, Opløberen eller Drengen *Königsfeld* var ved min Bortreise fra Cap endnu der i Landet, og Styrmand *Schultz* er for en 3 Maaneders Tid siden retourneret med et Skib fra *Amsterdam*.

Hermed ender Marius Jørgensens Beretning om Ostindiefareren »*Nicobars*« og Mandskabets Skæbne, og han slutter sit Brev med »underdanigst« at anbefale sig hos »Compagniets høje og naadige Herrer og Directeurer«.

Som det ses var der tildelt den gamle Ostindiefarer »*Nicobar*« en saare krank Skæbne. Gid til Gengæld Lykken saa meget mere maa følge den ny Asiens-Damper »*Nikobar*«, saa at den i mange Herrens Aar kan være med til at hjembringe Østens Rigdomme til vort »fattede« Norden.

KAY LARSEN

Tegning af Axel Thiess

NATLIG PATROUILLE

Det hvide Fyr
højt under sorte Skyer —
en Lysets Aand, der faldt i blide Tanker —
Blinkfyrets Lys
i korte Flammegys
er som en Puls, der stærkt mod Uvejr banker.

Den lille Stad —
en Lygters Perlerad,
hvor sort mod sort er tegnet Øens Strande.
Bag Skyens Kant
en kølig Diamant
af Dronningsmykket over Nattens Pande —

Vor sorte Baad
er skabt til natlig Daad,
den er som Mulm, der trygt i Mulm sig dølger,
den fejer stum
sit hvide Slæb af Skum
igennem Vinterhavets dunkle Bølger.

Dog ej til Jagt
men kun aarvaagen Vagt
den spejder mod det nære og det fjærne.
Hvem stævner frem
imod vort stille Hjem —
hvem fører denne glidende Lanterne?

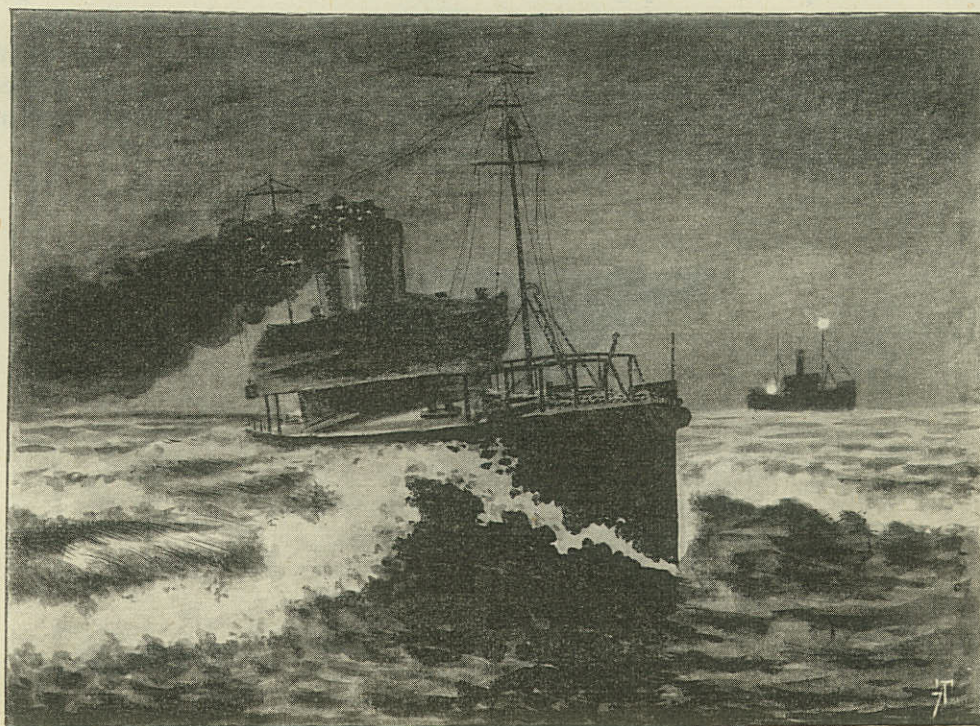
Tænd Projektør!
Fuld Fart! I Røgens Slør
Ildfunker danser — røde Pailletter —
i Lysets Bræm
en Skude trylles frem —
sluk af! og Mørket Aandesynet sletter.

Vi saa hans Navn
stod ærligt paa hans Stavn
og Flaget frejdigt bølgede foroven
en Mand ved Rat
steg frem af Mulm og Nat,
og Skum og Svanevinger foran Boven.

Du kom med Fred —
gaa trygt til Havn og Red —
Nu glider bort i Mulmet to Lanterner,
som i en Drøm
ad en usynlig Strøm,
af Natten baarne, som to milde Stjerner.

Vi vil kun Vort,
kun vise Ufred bort,
haardt imod haardt er Livets bitre Lære;
vis mig Dit Sind,
før Du gaar hos mig ind —
her er min Haand! — hvis Du er Mand af Ære.

AXEL JUEL

Tegning af Axel Thiess

EN HJERTESORG.

Vi skriver i Dag den første November, og det blæser en svær Storm af Øst paa fjerde Dag.

Det er svære Tider i alle Maader. Der er Uvejr i Luften over hele Jorden. Ikke mere end et Døgn Rejse herfra raser der en Storm af saadanne gigantiske Dimensioner, som Menneskeheden endnu aldrig har oplevet — den fejer Byer og Lande, hele Nationer over Ende.

Det blæser haardt. Huset formelig giver sig; Døre og Vinduer klaprer, og hver Gang de jagende Luftmasser tørner mod Murene, lyder der Bump paa Bump, ligesom fjerne Kanonskud, gennem Blæstens ustandselige Hujen. Fra Verandadøren kan jeg nede for Enden af Vejen se ud over Sundet; de graalige Søer vælter sig med brydende Toppe ind mod Glaciet, og langt ude mod Saltholmsfortet samler det hele sig til en hvid, skinnende Fraade. Det ellers saa fredelige Sund ligner slet ikke sig selv.

Det har det nu for Resten ikke gjort i lange Tider. Og fredeligt kan man heller ikke længere kalde det.

En Torpedobaads lange, sorte Skrog farer forbi. En anden følger efter — og en tredie og fjerde — i Køl-vandslinie. En Krydser staar udefter, energisk og sammenbidt at se til. Og der, næsten skjult af Søerne, har vi Undervandsbaaden, man of war'en paa Moden — kun det lille Taarn rager op over Søsprøjtet. Naar Tiden er inde, forsvinder ogsaa det, og favnedybt under Havets Overflade manøvrerer det moderne Krigsskib. Fremtidens Orlogsgaster hører med til Indmaden i det fantastiske Havuhyre, der i vore Drengear var en spændende Romanspøg, men som nu er blevet uhyggelig Alvor. Uden at blive mindre spændende.

Dagen gaar, og Mørket falder paa. Sort og skummel ligger Søen derude; Kimingen staar skarpt mod Himlen, og Søgelysene fra Forterne begynder at feje deres Straaler ud over Farvandet.

Saa tænder jeg Lampen; Stuen fyldes saa mildt og venligt af dens varme Lys —

Under Dannebrog!

Tankerne flyver tilbage til Ungdomstiden, til en sollys Sommermorgen, for snart tredive Aar siden, om Bord i Korvetten »Fyen«, som for et Pres af Sejl stod Skagen ud — da jeg den Morgen kom op paa Dækket med min Køje i Armen, fik jeg et Indtryk af noget stolt og stort, som jeg aldrig glemmer! Jeg ved ikke om de andre Mænd fra den Gang havde det ligesom jeg selv, men den vagthavende Officer, der gik henne agter, saa til Vejrs med et Ansigt — jeg husker det endnu — saa glad og lykkeligt, som om han fandt det hele ligesaa festligt som jeg selv.

Over os, solbelyst, de vældige Masser af hvid Dug, fra Raa til Raa, helt op i den tindrende blaa Himmel — »Fyen« var den Sommer endnu fuldrigget — under os og om os det svære Skib, krængende og duvende frem gennem Søerne, som bragte Bud om Nærheden af Vestervovv og lod os føle, at vi nu var paa Vej fra Danmarks Øer og Sunde ud mod det store, aldrig hvilende Verdenshav — og de fjerne, lokkende Strande.

For det var jo Maalet, et af de mange, man havde Raad til den Gang, da Livet laa foran en — det var jo Meningen med at faa Lov til at tjene sin Værnepligt af til Søs — at komme ud paa det lange Togt, at faa prøvet Sømændens Liv om Bord og Landlovens Fryd paa fremmede Kyster.

Jeg husker den Dag inde paa Værftet, da Kanoneren lod os træde an paa to Geledder og med sit hyggeligste Ansigt og i en venlig tillidvækkende Tone bad de Herrer, som ikke saa gerne vilde ud at sejle, men som hellere vilde blive hjemme, om at vise sig, og en Del uskyldige, intetanende Sjæle traadte frem til Beskuelse — Du Alstyrende! Jeg skal ikke for Uindviende røbe den intime og hjertelige Tone, som hersker indenfor vort brave Søværn, og som ved saadanne Lejligheder skaffer sig Udtryk i de vidunderligste Sprogblomster, men jeg er overbevist om, at de fleste af »de Herrer«, i hvert Fald saa længe Kanoneren »var hos dem«, bad til, at de aldrig var traadt frem, men havde foretrukket at sejle til Verdens yderste Ende og

døje langt mere ondt end godt, godt, godt

sammen med os andre frem for at staa der i Belysning af deres uimodstaaelige Ønske om at være Sømænd hjemme paa Holmen om Hverdagen og deltage i Familielivets Glæder om Søndagen.

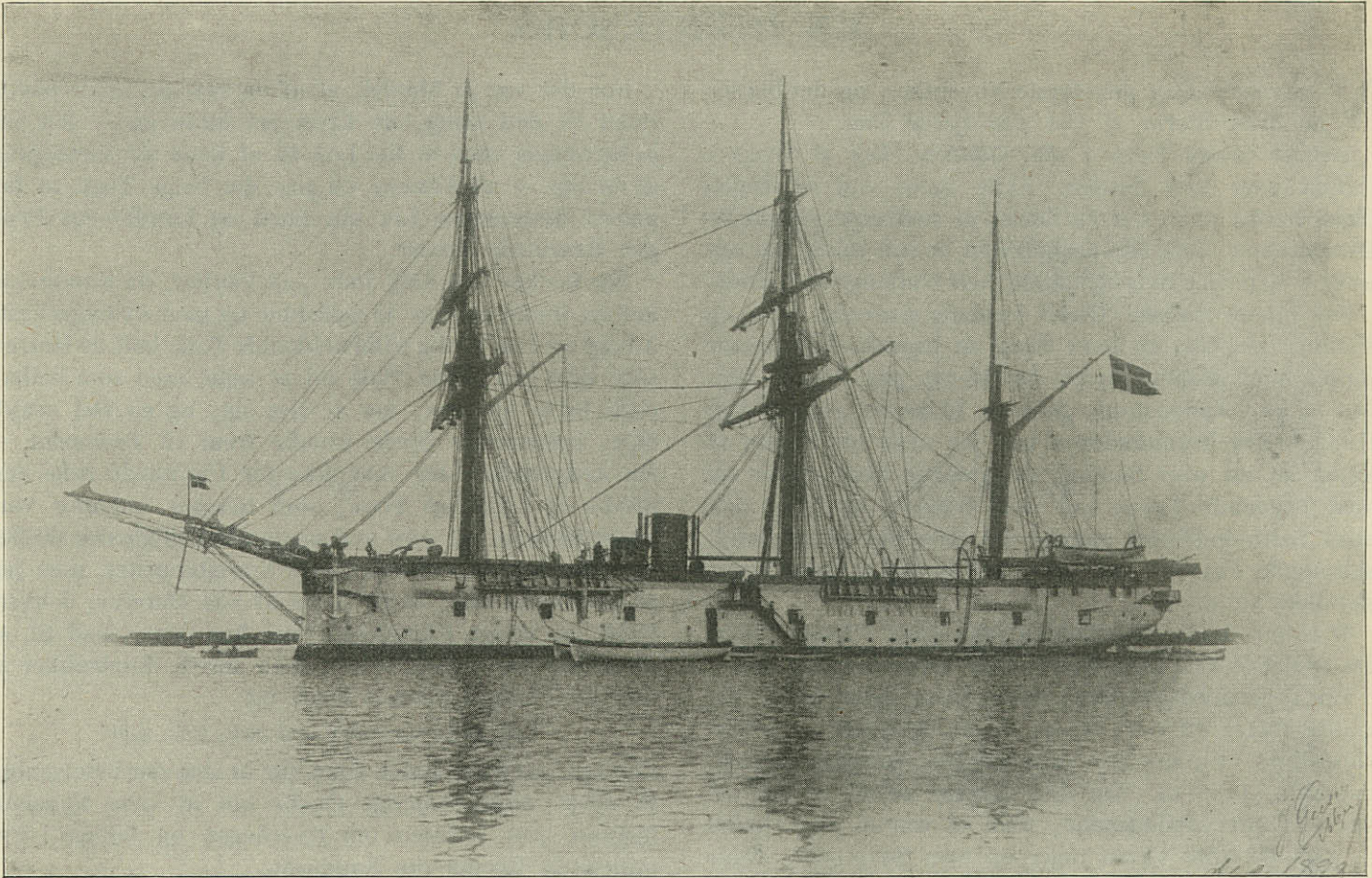
Men jeg husker ogsaa nogle Dage — et Par Uger efter den straalende Morgen, da vi stod ud i Skagerak — hvor vi laa underdrejet for en pibende Storm med Regn og Rusk i Atlanten udenfor Kanalen — der stod et vældigt Hav, Lugerne var lukkede og skalkede — og da kan det jo nok være, at flere Medlemmer, om jeg saa maa sige, af det søgaaende Lægdsrullemandskab nede om Læ, hvor de tumlede rundt paa Batteri og Banjer som Bytte for alle Søsøgens Rædsler, sendte en lyssky Tanke til de stille Stuer i Logiskibet, som laa lunt og støt og vel fortøjet i Flaadens Leje hjemme i Kongens København.

Naa, men paa det Tidspunkt havde jeg imidlertid, som nogle af mine ærede Kolleger forment, faaet en »Tjans«. Jeg havde i hvert Fald faaet et meget komfortabelt Opholdsted — jeg befandt mig i Sygelukafet.

Og nu er det vist bedst, at jeg ser at faa spundet den lille Ende om min Hjertesorg.

Nede paa de saakaldte Fyrbøderbanjer, om Styrbord, boede Lærlingene. De smaa raske Dreng var meget vellidt af Folkene, som villig tog sig af dem, naar de paa deres barnlige og belevne Maade anmodede derom. Det var især om Aftenen naar de skulde til Køjs, at det kneb for dem — fik de ingen Hjælp, kom Køjen gerne til at hænge i en saadan Bugt, at det lille Væsen inde i den laa krumsluttet paa Højkant og kunde bide sig selv i den store Taa hele Natten, hvis han havde Lyst til det — og de plejede derfor at bede den nærmeste Skildvagt nede paa Banjerne om at give dem en Haand: »Aa, Hr. Skildvagt, vil De ikke være saa god at hjælpe mig med at hænge min Køje op!«

Og naar den var hængt op saa var det jo, om Hr. Skildvagten ogsaa vilde hjælpe ham ned i den, og næste

Korvetten Fyen [barkrigget]

Morgen, naar der blev purret ud, om Hr. Skildvagten vilde hjælpe ham med at surre den — det sidste var virkelig næsten ogsaa uoverkommeligt for saadan en lille Fyr, i al Fald til at begynde med.

Men det kan jo ikke nægtes, at de søde, smaa vordende Admiraler var nogle slemme Grise nede i deres Gemmer — det ved jeg, som havde med Rengøringen dernede at bestille.

Skaffegrejer, Smørdaaser, med Smørklatter baade inden i og uden paa, Haarbørster, Sæbe, Madrester, Kamme, smudsige Lommetørklæder, Bøger — alt laa og flød imellem hinanden inden i Skabene, og uden paa var den hvide Farve efterhaanden blevet saa oversnavset, at den slet ikke var til at faa frem igen, hverken med det gode eller det onde. Overfyrbøderen, som dirigerede Rengøringen dernede, rystede hver Dag mere og mere paa Hovedet og bestemte sig omsider efter moden Overvejelse til at »skjule Skidtet« og give det hele en Gang Hvidtelse.

Og saa var det altsaa en Morgen, da jeg skulde hente Hvidtelsebøtten, at jeg gik min Skæbne i Møde.

Den nævnte Bøtte befandt sig nede i Lasten, et Rum under Banjerne forude. En Trappe førte derned, og lige nedenfor denne Trappe igen var der en mindre Luge, som førte endnu dybere ned i Skibet, efter Sigende ned i Dynamitrummet, og denne Luge, som altid plejede at være lukket, stod netop den Morgen aaben!

Uden at ane noget gik jeg rask ned ad Trappen; bælgmørkt var der, naar man kom oppe fra Lyset, og saa skete det altsaa, at jeg, da jeg troede at træde paa Dørken i Lasten, i Stedet for traadte ned i den aabne

Luge, styrtede med hele mit Legemes Vægt og blev hængende paa Lugekarmen med min højre Side og mit venstre Knæ.

Det gav jo et Bras — en Mand kom løbende oppe paa Banjerne — jeg var klar til at give et kraftigt Brøl fra mig, men kunde kun frembringe en Lyd ligesom den, hvorved man udtrykker sit Velbehag, naar man lige har stukket en kold, dansk Snaps ud: »Ah —«

»Slog De Vejret fra Dem?« spurgte Manden ovenfor, og i næste Øjeblik var han nede for at hjælpe mig.

Jeg kom saa ud af Hullet og krøb atter op paa Banjerne — der stod jeg lidt og sundede mig; det gjorde ondt baade i Benet og i Siden, og Vejret kunde jeg stadig ikke faa, men jeg tænkte jo ikke andet, end at det snart vilde gaa over igen.

Men det vilde det ikke; tilsidst kunde jeg slet ikke støtte paa Benet, og saa maatte jeg jo omsider bekvemme mig til at gaa til Lægen.

Det var en rigtig rar Mand; han saa paa Knæet, smurte det ind i Jodtinktur, lagde et Bind om og sagde, at det var en Kontusion. Derefter kom vi til Siden; jeg viste ham, hvor det gjorde ondt, og han satte en Finger lige paa Pletten.

Nu har jeg alle mine Dage haft en Svaghed, som, hvor intetsigende den er, alligevel til Tider kan være meget generende. Jeg er saa kilden.

Og i samme Nu den gode Doktor trykkede til med Fingeren, udstødte jeg et Hyl og sprang som en Reje saa langt væk, som mit stive Ben vilde tillade det. Han saa ganske forbløffet paa mig, og da jeg fremstammede min Forklaring, smilede han venlig og

sagde, at saa var der vist ikke noget i Vejen med Siden.

Derved blev det — og jeg blev i Sygelukafet. Jeg havde det som sagt meget komfortabelt; men jeg brød mig nu alligevel ikke meget om den »Tjans«, jeg der havde faaet — det var jo ikke derfor, jeg var kommet ud at sejle. Det gik kun langsomt fremad med Benet, men desto raskere gik det med Rejsen; for hvert Etmaal nærmede vi os mere og mere den fremmede Kyst, hvor vi skulde vise Flaget, hvor *Mænnene* skulde have Landlov og sande, hvad der stod i den gamle Vise om Sømanden, at

— kommer han til Syden,
han drikker Vin med mer, mer, mer.

Jeg blev mere og mere betænkelig, og da det en skønne Dag forlød, at vi nu kun havde to Dage til Madeira, tog jeg en rask Beslutning og spurgte Lægen, om jeg ikke kunde blive skrevet ud.

»— Jo, det kunde jeg for den Sags Skyld godt — naar jeg selv mente, at — saa gik det vel nok, og —« ja, saa blev jeg altsaa udskrevet og meldte mig til Tjeneste igen, ikke uden bange Anelser, men fast bestemt paa at holde det gaaende saa længe jeg kunde, i hvert Fald til jeg havde været i Land — bagefter fik der komme, hvad der vilde.

De første Par Nætter skulde jeg være fritaget for Vagt og sove nede paa Banjerne, og det traf sig saadan, at den første Aften, da jeg skulde til Køjs, maatte jeg selv op i Finkenettet og hente min Køje; den var stuvet rigtig godt hen mellem de andre Køjer, saa jeg maatte tage et ordentligt Nap for at faa den fri, og — kniks! — der gik det i Stykker inde i Siden paa mig igen. Jeg følte en heftig, pludselig Smerte, som imidlertid tabte sig, da jeg kom til at ligge, men næste Morgen, da jeg tørnede ud, var den der atter og blev naturligvis værre og værre i Løbet af Dagen, fordi jeg, min Beslutning tro, deltog i alle Øvelserne uden at kny; men den følgende Dag var den saa voldsom, at jeg tilsidst hverken kunde krybe eller gaa eller ligge eller blot trække Vejret — saa maatte jeg jo til Slut give mig og gaa til Lægen igen.

Men denne Gang lod jeg mig ikke nøje med at blive kildet.

»De har jo brækket to Ribben, Højstærede!« sagde den gode Mand med uskrømtet Forbavelse.

Saa blev jeg trillet ind i et Lagen ligesom et Pattebarn i et Svøb og fik anvist min gamle Køje i Sygelukafet.

Dagen efter ankrede vi paa Rheden ved Funchal.

* * *

Vi laa der i nogle Dage — hvor mange kan jeg ikke huske — og jeg kom ikke i Land.

Det var jo en Hjertesorg. Selv nu, saa mange Aar efter, kan jeg føle ligesom et lille Stik i Hjertet ved Erindringen derom.

Den Dag, Dronningens Kvarter, hvortil jeg hørte, skulde have Landlov, gjorde jeg et sidste Forsøg og bad, om jeg ikke maatte komme med — jeg skulde nok være forsigtig. Men Nej. Den ellers saa rare Læge lod sig ikke røre, og det gjorde han naturligvis ret i. Pudsede og pyntede gik mine Kammerater ned i Far-

tøjerne, som skulde sætte dem i Land. De smaa Lær-linge var med; da de gik fra Borde, stod Næstkommanderende — det var en dejlig Mand, vores Næstkommanderende — ved Falderebet og deklamerede for de smaa Sømand:

— Og spis nu af de Frugter,
som Bondemanden aldrig ser!
Hej komfallera Hurra!

Men jeg stod nede i Sygelukafet og følte mig saa underlig tyk i Halsen — gennem Bougporten saa jeg Dampbarkassen slæbe af med Fartøjerne, svingende fulde af glade Gutter, og da — ja, jeg generer mig saamænd ikke for at sige det — da gik jeg hen i en ubemærket Krog og kvalte en stille Taare.

Tiden var lang den Eftermiddag. Der kom Visiter ombord, og Konsulens Damer var inde i Lukafet med pragtfulde Blomster til os Par Stakler derinde. Det var helt symbolsk — Blomster! Nok se, men ikke smage! Blomsterne var dejlige; men det var jo Frugterne, vi havde længtes efter. En Glæde havde jeg dog den Aften, inden jeg gik til Køjs; da Kammeraterne kom ombord, havde de forskellige Ting med, som de havde købt til mig — Souvenirs de Madeira! Fotografier og andre Sager — midt i deres Fornøjelse havde de ikke glemt mig, og det glemmer jeg aldrig dem.

Naa, Landlovsgasterne var i Land i seks Timer, og i Resten af Tiden, mens vi laa der, maatte de arbejde, sjove med Kulfyldning, Rengøring og al den Slags — jeg laa i »Vinduet« hele Dagen igennem og nød Udsigten.

Og der var nok at se paa — Livet paa Rheden i Almindelighed — der laa jo ogsaa andre Skibe, og Dampere kom og ankrede eller lettede og stod til Søs — og der var Livet ude omkring »Fyen« i Særdeleshed; vi var jo hele Dagen, som Tilfældet altid er paa saadanne Pladser, omringet af Baade med broget klædte Mænd og Kvinder, der raabte i Munden paa hinanden og falbød alt, hvad en Sømand kan tænkes at ville give sine Penge ud til — der var de dejligste Frugter, lige fra Kirsebær til vældige Klaser af Bananer — den Gang havde der endnu aldrig været en Banan i København — og der var Ladninger af skrigende Dreng, som dykkede efter Sølvskillinger, og henimod Aften kom der Baade med mandolinspillende Kavallerer og brune Sirener med sorte Øjne og skinnende Ringe i Ørene — inde i Byen tændtes Lysene, mens Mørket pludselig faldt paa.

Men næste Morgen straaede Solen atter ind paa den grønne Ø, som laa der med de hvide Huse opad Bjergene, hvis Toppe i bløde, bølgede Linjer fortonede sig mod den dybe, blaa Himmel — det forjættede Land, jeg ligesom Moses saa ind i, men aldrig skulde betræde.

Jeg lovede nok mig selv, da jeg laa der og stirrede, at jeg skulde ganske sikkert — man var jo ung — jeg skulde ganske sikkert faa Erstatning for den Tort, jeg nu led, og komme til Funchal en Gang til og sætte Foden i Land.

Og jeg har siden rejst i mange Lande og ogsaa sejlet ved fremmede Kyster under Dannebrog — om end ikke under Splitflag —

Men til Madeira kom jeg aldrig.

POUL NIELSEN,
Sceneinstruktør.
Værnepligtig. Aargang 1885.

Tegning af Premierløjtnant Riis-Carstensen

EN HAARD REJSE.

Ofte har danske Orlogsskibe været til Søs i Storm og Uvejr, men en af de haardeste Rejser, der kendes i Marinens Historie, er Fregatten Bornholms i Vinteren 1781—82.

Skibet, hvis Chef var Kaptajn Mathias Bille, skulde til Vestindien og lagde den 7. December ud af Flaadens Leje. Allerede samme Dag begyndte Ulykkerne, idet Barkassen, der førtes af den tyveaarige Sekondløjtnant, A. G. Grev Wedel, kuldsejlede, hvorved saavel Løjtnanten som alle Fartøjsfolkene omkom.

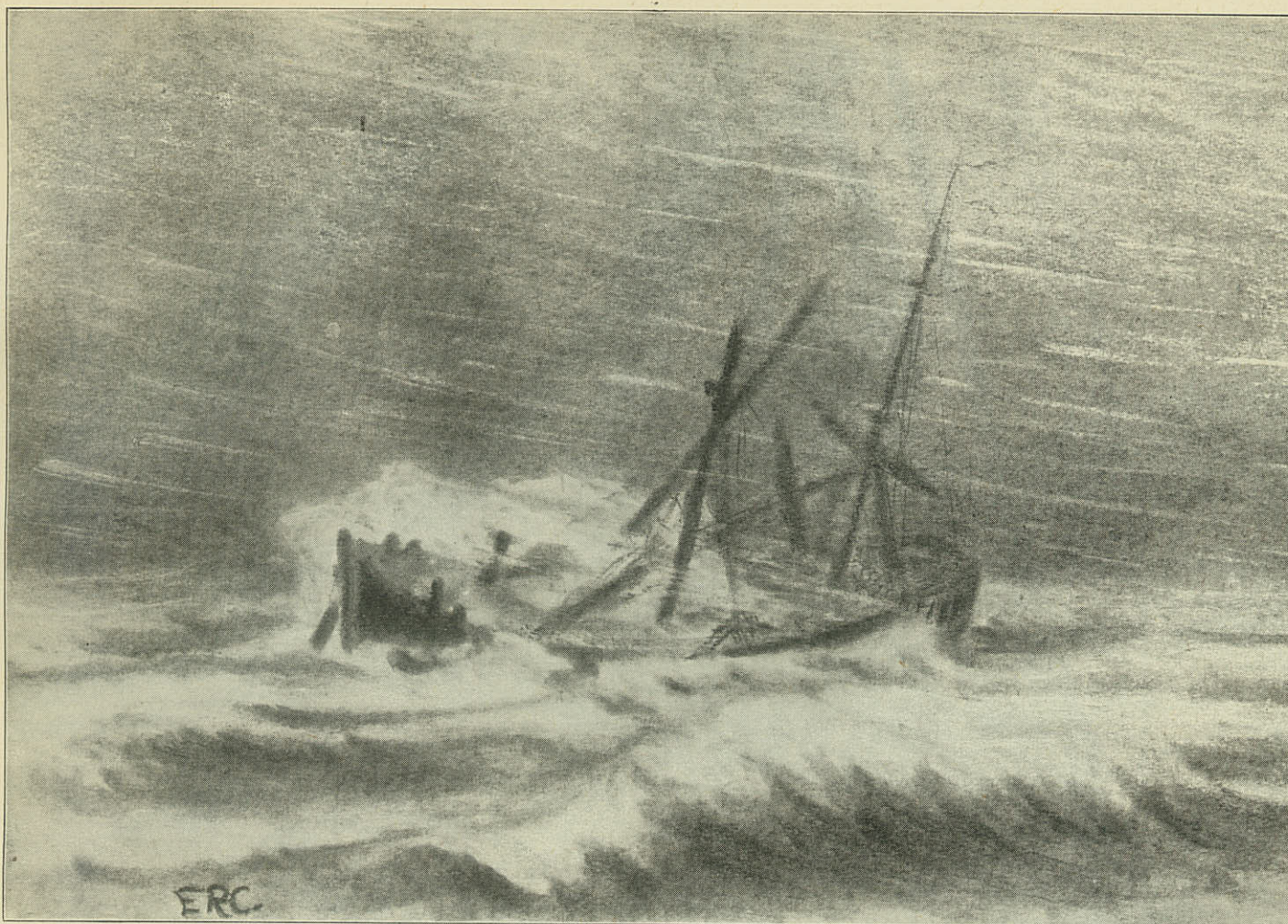
Besætningen blev kompletteret, og Fregatten lettede d. 13. December tilligemed 2 Koffardiskibe, som den skulde konvojere Kanalen ud.

Den 16. blæste det op til en flyvende østlig Storm med saa tæt Snefog, at man ikke kunde se fra for til agter. Koffardiskibene tabtes af Syne, og man saa dem ikke senere. I de følgende Dage blev Vejret ikke bedre; Fregatten arbejdede voldsomt i den høje Sø, Kanonporte knustes, Vandet styrtede ind paa Batteriet og derfra ned paa Banjerne. Det var umuligt at have Ild paa Kabysen, saa Mandskabets Kost bestod kun af

Rugbeskøjter og Brændevin. Om Søvn eller Hvile var der heller ikke Tale; thi hele Besætningen maatte være i Arbejde baade Dag og Nat. Den 23. flovede Vejret lidt af, og man haabede at faa en forholdsvis rolig Juleaften med et Maaltid varm Mad. Næste Morgen fik man Færøerne i Sigte Sønder ude, men de tabtes snart af Syne; thi det faldt atter i med Storm af S. V. og Snefog, saa det blev en trist Juleaften uden Mad, men med haardt Arbejde. Juledag var Vejret ikke saa slemt, og Helligdagen højtideligholdtes ved en længe tiltrængt Rengøring om Læ. Der blev stænket med Eddike paa Banjerne for at modvirke den frygtelige Lugt fra det raadne Lastvand.

Dagene gik; men uden Ophør rasede den forfærdelige Storm snart fra en, snart fra en anden Kant og satte en saa uregelmæssig og voldsom Sø, at Fregatten tumlede om som en Jolle og næppe kunde føre Sejl. Under de vedholdende og voldsomme Overhalinger gav Skroget sig saa meget, at Skibet trak 5 Fod Vand i Etmaalet. Besætningen var stadig i Arbejde med at pumpe læns og reparere Sejl og Rejsning. Foruden Storm var det

Tegning af Premierløjtnant Riis-Carstensen

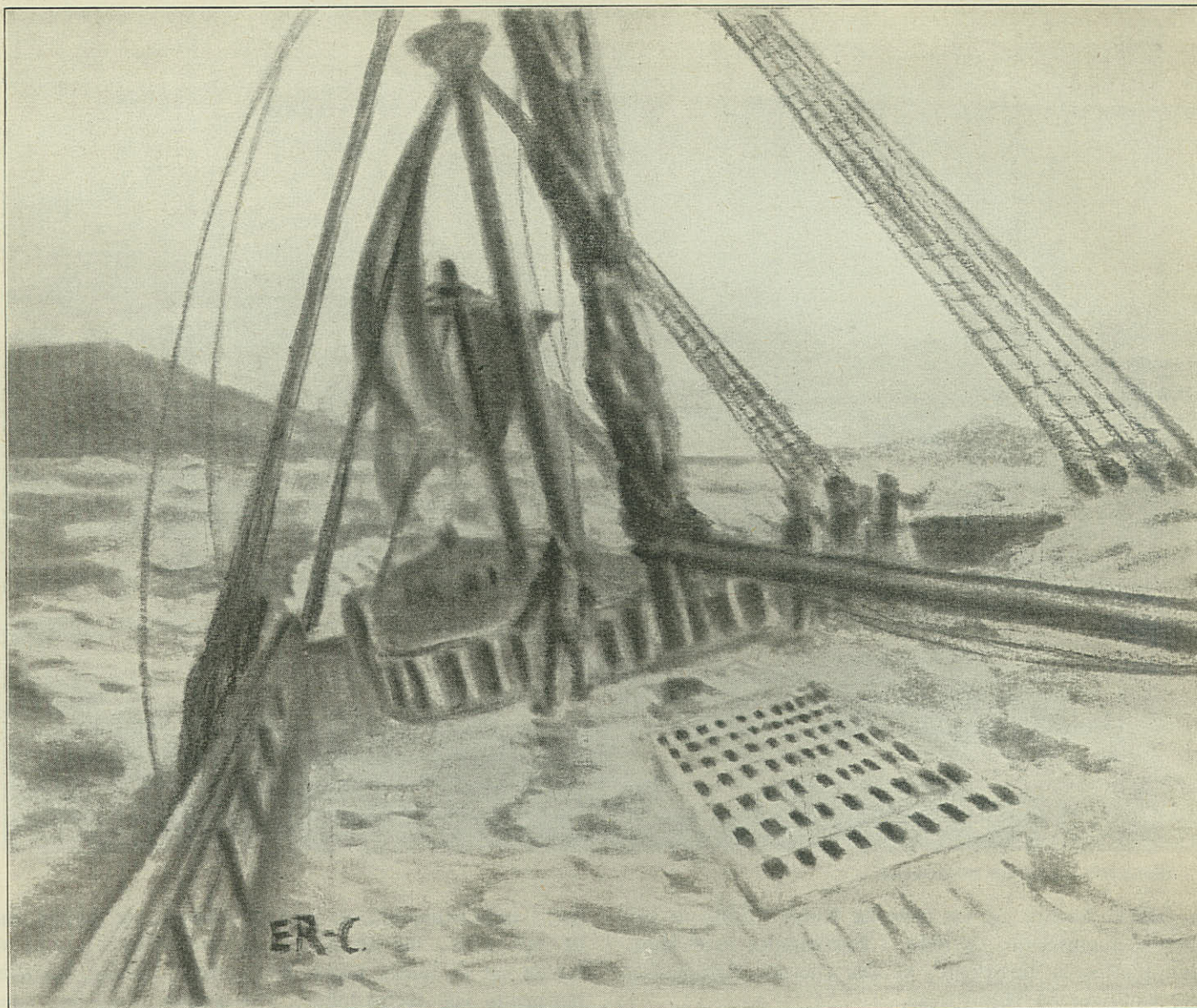
som oftest Snefog og en bitterlig Kulde; Folkene var stadig gennemvaade, og dette i Forbindelse med Mangelen paa Søvn bevirkede, at der allerede Nytaarsdag 1782 var over 50 Mand syge.

Den 7. Januar brød en Braadsø ind over Forskibet og slog Stræbere og Surringer bort fra begge Bovankrene; Bb. Anker faldt ned for Stævnen, hvor det hang og slog med voldsomme Slag mod Skibssiden. Med stort Besvær fik man halet en Kabeltrosse op fra Lasten og surret Ankeret. Allerede den følgende Dag slog det sig atter løst, samtidig knustes Fokkerøstet, Vaterstaget sprang og mange mindre Havarier fandt Sted.

Vejret blev, om muligt, stadig værre, og d. 11. Januar blæste det en fuldstændig Orkan med Sne. Et Brudstykke af Chefens Rapport om denne Dag giver det bedste Billede af Forholdene:

..... »snart efter skørede ogsaa Storsejlet, og Folkene blev sendt op for at bjærge det. De havde næppe ligget et Kvarter paa Raaen, før en overmaade stærk Overhaling knækkede de luv Baads-Krabber paa vores Barkasse, og den tilligemed den agterste Baads Klampe foer helt ned i Læ og stødte mod Kanonerne frem og tilbage, saa vi alle maatte frygte, at læ Borde blev udslaaet. Vi maatte straks kalde Folkene ned fra Storraaen, lade Storsejlet, Fok og Aben hænge i den svære Storm, hvilken piskede dem rent i Stykker. Efter at vi med stor Møje havde lagt svære Surringer rundt om Barkassen og havde nogenledes bjærget den, gik vore udmattede Folk, som nu havde vaaget, som saa ofte

før, i hele Etmaalet, op igen paa Raaen, og næppe var de opkomne, før en af Stængevinde-Gierne, som vi havde sat til Støtte under Bovsprydet, sprang, Sprydet bevægede sig forfærdeligt; Forstangen dinglede, som vilde den hvert Øjeblik falde. Vi halede straks et Kabeltov op for at ville støtte den med, men næppe var dette kommet halvt op paa Dækket, førend det farligste og pludseligste Fænomen kom hovedkulds over os. Vinden sprang i et blot Øjeblik fra en svær Storm af S. V. til en Storm af N. V. Skibet vred sig græsselig om efter Søen, og en svær Styrtning slog agter ind, fyldte Kahytten og brød gennem Rorbrogen ind i Arkeliet. Ved den stærke Vriden, det gav i Skibet, tog Bovsprydet en svær Gir til Styrbord og en svær Gir igen til Bagbord med en saadan Kraft, at det sprængte Gien under sig, knak tvært over ved Vulingen, slog læ Kranbjælke rent af og gik i Søen, og et Øjeblik efter ved en svær Opduvning knak Fokkemasten med forfærdelig Bragen tværs af lige over Storestag-Brog; faldt direkte agter over men tørnede af paa Stb. Storetoplent, knak den og gled langs med Storraaen, som kajede sig, da Toplenten sprang; Masten faldt gennem Cheloupen, hvilken den knuste, ned paa Dækket, i hvilket den slog et Hul af 16 à 20 Kvadratfods Størrelse, slog en Dæksbjælke med Knæ rent i Stykker, rev Stokken af vort Pligtanker og blev liggende i Skibet hængende ved alle sine Vant og anden Takkellage; 5 Mand vare i Fore Mærs, da Masten faldt, hvilke laa ynkelig begravede under dens Ruiner. Lieutenanterne Sneedorff

Tegning af Premierløjtnant Riis-Carstensen

og v. Thun løb straks hen for at redde disse ulykkelige, og næppe vare de komne paa Kobryggen, før Storstangen faldt lige over deres Hoveder og paa den forunderligste Maade i Faldet tog en Gir agterud, saa den netop undgik dem; de 4 Mand bleve bjærgede, en af dem havde knust Skulderen, men de 3 havde ej faaet synderlig Skade; den 5te saa vi slet intet til. Imidlertid laa vi i den græsseligste Situation i stormende Vejr med hul Himmelsø, Bovsrydet i Søen for Stb. Bov, Forstangen halvt udenbords; Fokkemasten skøret med hele sin Masse inde i Skibet; Fokkeraaen og Foremæseraaen hang indenbords ved den og slog mod Siden; Storstangen hang langs ned ad Storvantet med sin Mærseraa, og Storraaen, skønt den hang i Borgen, som holdt, stod næsten paa sin Ende. Med de svære Overhalinger røg Masten i Skibet og de andre Rundholter paa Siden og indenfor i Skibet frem og tilbage med en Knagen og vild Støden, som truede os alle Øjeblikke med at slaa Skibet i Stykker. Men i alt dette maa jeg prise Himlen og de kække danske Sømænd, jeg havde inden Borde. I et Øjeblik havde hver Mand sin Økse, sin Entrebil eller sin Kniv, og med uforfærdet Hurtighed kappede alle Mand; med Ufortrødenhed vovede

mange deres Liv ved at gaa op paa de brøstfældige Steder. Efter en Time var Bovsrydet løst, noget efter var Fokkemasten ligeledes løs, og med en Overhaling rullede den ud over Rælingen, blev hængende udenbords i en Kanon, hvilken den dumpede saa stærkt at Batteridækket hævede sig og var revnet, dersom vi ej ufortøvet havde faaet dens Surringer kappede. Kanonen røg adskillige Gange med svære Stød snart mod Barkassen og snart imod Borde, men den blev lykkelig standset. Nu var Fokkemasten rent løs, men laa endnu noget og stødte i Læ af Skibet; derpaa skilte vi os ved begge Forræerne. Men Storstangen havde nær gjort os Faren værst, idet den laa skraat ned i Vandet under Skibet, og den stødte ved Overhalingerne saa haardt, at det dundrede i hele Skibet. Endelig blev vi fri for disse farlige Fjender; den ene Fare var ovre, men gyselig og stor stod den anden op for vore Øjne. Vi laa med et Vrag, som vi aldrig kunde gøre sejlbart i den Himmelsø; de evige vanskelige Storme, som bestandig havde forfulgt os maatte — det saa vi forud — snart sønderslaa os paa Irlands havneløse Kyst. Vort eneste Haab var, at vort Skib var lovlig tæt, men en stor Del af vore Folk vare syge, de andre vare fast hen-

smægtede af Fatigue, Vaagen, den evige Regn og Sne samt de kolde haarde Storme. Vore tvende andre Master slingrede nu i et Vrag, som om de skulde følge straks efter den første. Vores Storraa, som vi havde gjort os al mulig Umage for at skaane, slingrede uophørlig og truede at brække Masten, og havde vi ej faaet Borgen kappet og ladet Raaen som en Lynild gaa ned, skulde den vist have kastet Masten overbord. Da vi havde faaet den ned, surrede og forbandt vi den, saa godt vi kunde, at den ej skulde gaa overbord. Skibet tog meget Vand af Rorbrogen, hvilket vi ej kunde hjælpe; vi holdt bestandig Pumperne i Gang, gjorde Storestagesejl klart og underslog det, da vi nu med et saa luvgerrikt Skib maatte stræbe at skaffe nogle Forsejl, og i den høje Sø var det umuligt at rejse noget som Fokkemast. Var bestandig i Værk med at surre og forstøtte vores Master, hvilke huggede stærkt; vi halede et Kabeltov op om Mesantoppen og ansatte det forude til Støtte for Staget, satte Tallier paa begge Sider af begge Masterne for at svække de haarde Stød, Masterne tog i Fiskene, ansatte Krydsstængestag og Vant og lagde en svær Nedsurring paa vores Storestagbrog, at den ej skulde forskyde sig op over Stumpen af Fokkemasten . . . . . o. s. v.«

For den vedvarende vestlige Storm drev Skibet nu tvers ind mod den irske Kyst, medens Besætningen uafbrudt arbejdede paa at forstøtte den ødelagte, slingrende Rejsning. Efter et voldsomt Slid lykkedes det at faa en Forstang rejst og surret til Stumpen af Fokkemasten; et Bramsejl og et Stagejl blev hejst paa Stangen for om muligt at bringe Skibet til at falde af for Vejret og faa lidt Styr paa det. Hele dette Arbejde viste sig at være forgæves, Skibet lystrede fremdeles ikke Roret.

Natten mellem d. 15. og 16. Januar rasede Stormen saa heftigt, og det blev tillige et saa voldsomt Haglvejr, at intet Menneske kunde opholde sig paa Dækket. Alle blev sendt ned om Læ, og da det gryede mod Dag, brød en uhyre Styrtesø ind over Vraget, knuste luv Lønning og alle luv Kanonporte, væltede Barkassen og satte mægtige Vandmasser indenbords. Den udmattede, men uforfærdede Besætning gik til Pumperne, og efter et haardt Arbejde lykkedes det at lænse Skibet igen.

Den 17. Januar om Morgenen fik man Øje paa et højt Fjæld omtrent 4 Mil i Læ. Atter forsøgte det at faa Styr paa Skibet, Forebramsejl og en Del andre Smaasejl blev sat, og da Søen samtidig blev lidt mindre haard, lykkedes det endelig at faa Skibet til at lystre Sejlene. Hele Dagen gik hen i ængstelig Spænding; det var klart, at Skibet var kommet ind i en Bugt, thi der

saas Brænding og Skær baade om Styrbord og Bagbord. Chefen besluttede at søge at komme i Læ af det høje Fjæld, man først havde set og som blev antaget for en Ø. Begge Ankrene blev gjort klare, og der blev stadig loddet, men der var ingen Bund paa 100 Favne. Den korte Vinterdag gik til Ende; Mørket faldt paa, og Ængstelsen steg; thi hvad vilde Natten bringe? Henad Kl. 6 saas en Del Lys i Land, og samtidig fik man Lodskud paa 30 Favne med Sandbund. Bb. Anker faldt, Fregatten svingede rundt, og Ankertovet stivnede med et voldsomt Ryk, men det holdt.

Det var ingenlunde nogen sikker Ankerplads; Søen stod ret ind fra det vilde Hav, og Fregatten rullede saaledes, at Kanonmundingerne paa begge Sider skiftevis var i Vandet. Alligevel gik der en befriende Følelse gennem alle om Bord; Chefen lod affholde Gudstjeneste, og fra mange af de gennemvaade og forkomne Mennesker opsendtes der sikkert en oprigtig Takkebøn for Frelse.

Den næste Dag kom nogle Lodser om Bord, og efter mange Vanskeligheder lykkedes det endelig at faa Fregatten bragt ind paa en sikker Ankerplads ved den lille By Newport Prat inderst inde i Clew-Bugten.

I samfulde 5 Uger havde ingen om Bord været af Klæderne, og de fleste havde kun faaet meget ringe Søvn; ej heller ordentlig Føde.

Det var derfor ikke saa underligt, at adskillige af Officererne, de fleste Underofficerer og 70 Mand af de menige blev syge. Sygdommen ytrede sig som en heftig Nervefeber, der for manges Vedkommende medførte, at de blev vanvittige. Blandt disse sidste var 2 af Lægerne.

En af de faa, der slet intet fejlede, var Chefens Søn, den tolvaarige Kadet Michael Petronius Bille, der gjorde sit første Togt. Han blev 19 Aar senere bekendt ved, at det var ham, som fra underste Batteri paa Blokskibet Prøvestenen affyrede det første Skud i Slaget paa Reden. Drengen kom om Bord i Fregatten Bornholm til at opleve sit Livs første store Sorg, thi hans Fader, den modige og dygtige Chef for Skibet, Kaptajn Mathias Bille, blev ogsaa angreben af Nervefeber og døde d. 17. Marts. Paa den forfærdelige Rejse havde han ikke skaanet sig selv hverken Nat eller Dag, og man kan vel sige, at han saa godt som nogen blev et Offer for sit Kalds Pligter.

Efter Chefens Død overtog Premierløjtnant H. C. Sneedorff Kommandoen, og i August Maaned 1782 kom Fregatten Bornholm atter til København ført af Kaptajn R. Tønder, som var sendt til Irland for at hente den.

P. ANDERSEN.

AGITÉR FOR TILGANG TIL
MARINEFORENINGEN

Enhver uberygtet dansk Mand kan blive Medlem. Indmeldelse finder Sted i Marineforeningens Kontor, Chr. IX.s Gade 5. Telefon: Byen 52 72 x.

Indmeldelse 1½ Kr. Aarskontingent 3 Kr.
Livsvarige Medlemmer 100 Kr. (en Gang for alle).

KOMEDIE OM BORD.

En skøn Majmorgen 1891 runder Korvetten *Dagmar* Skagen og staar ud i Vesterhavet paa Vej mod Middelhavets blaanende Vande. Jeg ligger paa Dagvagten og skurer Ristværket i et af Kadet-Klosetterne om Styrbord. En Kammerat af den rigtige Sandgraver-Type puffer til mig: »Du, Skuespiller! Er du vant til at vaske Klosetter?» — Ja egentlig bruger han et meget jævner Ord; men det udelader jeg af Sømmelighedshensyn. — Jeg besvarer Spørgsmaalet benægtende. — »Holder du meget af det?» — »Nej! det er, hvad jeg ikke gør.« — »Saa skal jeg sige dig noget: hvis du vil læse noget op for os om Fredag Aften, naar der bliver givet Punsch — du skal bare sige det til Skibssergenten, saa beder han Chefen om det, og saa giver han Lov — saa skal jeg skure dine Klosetter hver Gang, vi har dem paa Dagvagten, og saa kan du gaa paa Gallionen og ryge dig en Morgenpibe i Stedet.«

Det var jo ingen daarlig Ide, fandt jeg; Tilladelsen blev givet, Litteratur var der nok af i Skibsbibliotheket, og mangen Fredag Aften, naar der var Stilhed efter Dagens Arbejde, samledes en lyttende Skare paa Bakken — Mænd og Underofficerer og Kadetter — ja undertiden Officerer med selve Chefen i Spidsen. For mig var det en glimrende »Tjans«; jeg snød mig ikke alene paa en ligefrem hæderlig Maade for Morgen-Tørnen og kunde ligge i Klydshullet og gló ned i de rullende Vande og drømme allehaande Fremtidsdrømme; men jeg blev næsten ligesom en Slags ekstra Hæders-Deltager i den delikate Underofficers-Punsch, der med Mesterskab og højtidelig Andagt blev tillavet af Korvettens fortræffelige og elskværdige Kånonér. — Og slap samtidig for den »gemene« Punsch, der egentlig ikke tiltalte mig.

Jo, det var en glimrende Ide af Sandgraveren.

Men som Tiden gik, og vi i Højsommeren igen satte Kursen nordefter mod de hjemlige Strande, blev det dog noget ensformigt; der maatte mere til, og en skønne Dag henimod Sankt-Hans dukkede en Tanke op: Komedie om Bord! Hvorfra den kom er ikke godt at vide; maaske laa den om Dagen og sov i Finke-nettet ved Køjklæderne, og saa var der en vaagen Sjæl, der i den tavse Nat laa og vendte sig i Banjernes Hede og onde Dunster, som i Fortvivlelse undfangede den. Og i Dagens Lys sprang den saa ud.

»Atlantehavets Nationalscene« eller »det ny Dagmar-theater« blev startet. Næstkommanderende, der med en Skønaands glødende Begejstring gik i Spidsen for Foretagendet, udnævnte sig selv til Protektor og mig til Chef og Sceneinstruktør og første Elsker, skønt ellers Skurkene var mit hidtidige Fag. Repertoiret maatte være den store Komedie for ikke at staa tilbage for det københavnske »Dagmartheater«, og jeg fandt den vidunderlige Tragedie »Edevard og Kunigunde«, der med Kor og rædselsfulde Ballader og meget andet endnu levede i min Hukommelse. Fjerde Artilleribakke — af Chefen kaldet Universitetet — hvortil jeg hørte, udgjorde det egentlige Personale, men blev suppleret med den elskværdigste Underkanoner, der sikkert har betraadt et dansk Dæk; — vi manglede nemlig den grumme

Fader, og dertil gjorde hans sympatiske Person ham jo særlig skikket.

Forberedelserne var ikke de værste; det plejer de jo i Almindelighed at være, men her var de vidunderlige. For de betød Masser af Frivagt for det ivrigt arbejdende Personale, der med en Ihærdighed, som kunde være et enestaaende Eksempel for vor Tids Skuespillere, sled i Prøverne inde i Bestiklukafet, der blev stillet til Disposition af Protektoren, som med sand Sjælesvir fulgte sine Skuespilleres opofrende Arbejde i den store Kunsts Tjeneste. Utallige Gange blev Gulvet maalt af Helte-skridtenes Længde, Elskovens jublende Raab truede med at sprænge det lave Loft, ømme Suk og tordnende Forbandelser kæmpede paa Livet, og ud til den forbavsedede Vagt, der kom for at se til »Baron Petersen«, trængte herlige Toner, der engang i en noget anden Form havde tilhørt Bellman og Mendelsohn.

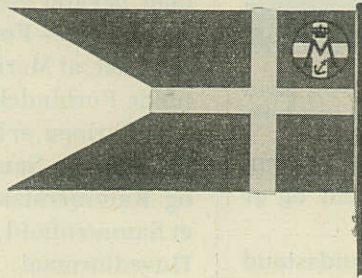
Men Resultatet var ogsaa derefter, og — saavidt man selv kan dømme om sit eget Arbejde — storartet. For det undrende Publikum, der med Chefen i Spidsen hin Sankt Hansdag i en mild og stille Ruskregn bredte sig paa »Dagmars« Skanse og skuede »Atlantehavets Nationalscene«, hvis skraa Brædder, der betyder Livet, var anbragt paa Bagbords Kobrygge — for dette Publikum viste der sig herlige Syner. Alle gjorde og havde gjort deres Pligt. »Baadsen« havde arrangeret Scenen — en forunderlig Skov af herlige ranke Piasavakoste; den dækkede ikke for Solens Straaler; men det gjorde ikke noget, for der var ingen Sol, da Handlingen foregik om Natten under den rædselsfulde Maane, der blev holdt i stiv Arm af »Dagmars« eneste virkelige Lehns greve. Kustyrerne var prægtige — Skæg og Parykker af det bedste Værk, der fandtes om Bord, — Vaabnene herlige og i Forvejen besmurt med Blod. Jeg har et Par Ridderstøvler, hvortil jeg aldrig har haft Magen; det var Næstkommanderende-Protektorens Gummistøvler, der var forede med rødt Multum, som dannede Krave, naar de blev smøget ned. Det eneste uheldige ved dem var, at jeg ikke kunde trampe i rasende Trods mod den grumme Fader; men det blev let afhjulpet ved at Faderen leverede Trampene. Det skønneste af alt var dog Kunigunde — den Højtelskede. Fremstillet af den nuværende Herredsfoged H. passede hendes 3 Alens Længde fortræffeligt til mig, der jo heldigvis ikke udmærkede mig ved en opsigtsvækkende Størrelse. Lange gule Lokker af det skønneste Høvlspaan fremtryllet af Tømmermanden flød ned ad Ryggen, Barmen var dristigt hvælvet, og det korte trikolorfarvede Skørt — kunstfærdig forarbejdet af Sejlmageren — fremviste paa den diskreteste Maade et Par lange, slanke Ben. —

Udført med Lidenskab tror jeg nok at turde sige, at Forestillingen gjorde Lykke. Og Dagen var en ualmindelig Festsdag i det hele taget. Skuespillerne blev herligt beværtede i Kadetmessen og blev senere kaldt ind til Chefen, der var meget glad for sine kære Gutter, som han kaldte os, og frakterede os med Vin og dejlige Cigarer; Næstkommanderende, der var mindst lige saa stolt som en Chef for en kongelig Scene, sendte nogle

Flasker Vin — der var Fest over det hele. Og som Toppen paa Kransekagen kom endelig Tilladelsen for fjerde Artilleribakke til at være fri for Hundevagten, der ellers den Nat var vor Tønn. Vi kunde altsaa ubekymret hengive os til den mest ubeherskede Glæde, — hvad vi ogsaa gjorde, indtil vi trætte af Dagens Anstrengelser og meget andet søgte Køjens smalle Favn. Men O, Ve! Jeg vaagnede Kl. 12 ved et farligt Mudder: en Underofficer, der ikke var særlig populær iblandt os, og som maaske ikke havde hørt om Fritagelsen for Hundevagt, vilde endelig have Kunigunde, der var

temmelig »træt« op af Køjen, og Kunigunde var derfor vred og begik flere Insubordinationer, der kunde faa slemme Følger. Da — i det kritiske Øjeblik fremtoned den grumme Fader og lagde et sidste Tilgivelsens Slør over alt det skete — og med en træt Brummen og en mægtig Gaben vendte Kunigunde sig om paa den anden Side for at drømme om Komedie og god Vin og fine Cigarer og mange Frivagter og vaagne op til: Rejs ut af Køjerne overalt!

EMMANUEL LARSEN,
Skuespiller, Magister
Værnepligtig, Aargang 1891.

MARINEFORENINGEN

Det er nu omtrent 2 Aar siden, at en Kreds af gamle Marinere, hvoriblandt flere Repræsentanter for Kofardimarinens, og tjenstgørende Befalingsmænd i Flaa-

den besluttede at danne en Forening med det Formaal: *at styrke Nationens Interesse for vort Søværn og Søfart ved at samle danske Mænd til fælles Arbejde for denne*

Veteranerne fra Kampen ved Helgoland forsamlede ved Koncertpalæet i København den 9. Maj 1914.

Det sejrende Hold ved Fodboldkampen paa Orlogsværftet den 14. Februar 1914 mellem Besætningerne fra 1ste og 2den Undervandsbaadsdeling om Marineforeningens Pokal.

Sag samt at søge at vedligeholde Forbindelsen og Kammeratskabsfølelsen mellem Mænd, der har tjent og er tjenstgørende i Marinen.

Den Kærlighed, hvormed den danske Sømandsstand saavel til Orlogs som til Koffardis omfatter sit Kald, og det i store Kredse herskende Ukendskab til og Mangel paa Forstaaelse af dettes Betydning for vort Fædreland var Grunden til denne Beslutning, der blev taget i den faste Overbevisning, at den bedste Garanti for Bevarelsen af Danmarks Neutralitet under en kommende Verdenskrig og den uforstyrrede Fortsættelse af vort økonomiske Liv vilde ligge i *et stærkt Forsvar til Søs og en kraftig Udvikling af vor Handelsflaade.*

Marineforeningen blev stiftet den 30. April 1913 og tog straks fat paa sin Hovedopgave: *Oplysningsarbejdet Landet rundt* ved talrige Foredrag om maritime Emner. Tilslutningen var stor, og inden det første Aar var gaaet talte Foreningen 2000, og nu har den over 3000 Medlemmer. Mænd af alle Samfundsklasser med Interesse for vort Søværn og vor Søfart — uafhængigt af, om de havde været i Marinens Tjeneste eller ej, — meldte sig ind og fulgte med Interesse de Omvisninger, som foranstaltedes paa Orlogsværftet, i Undervandsbaadene og i Skibene, og der dannedes en Række Lokalkredse paa Øerne og i Jylland.

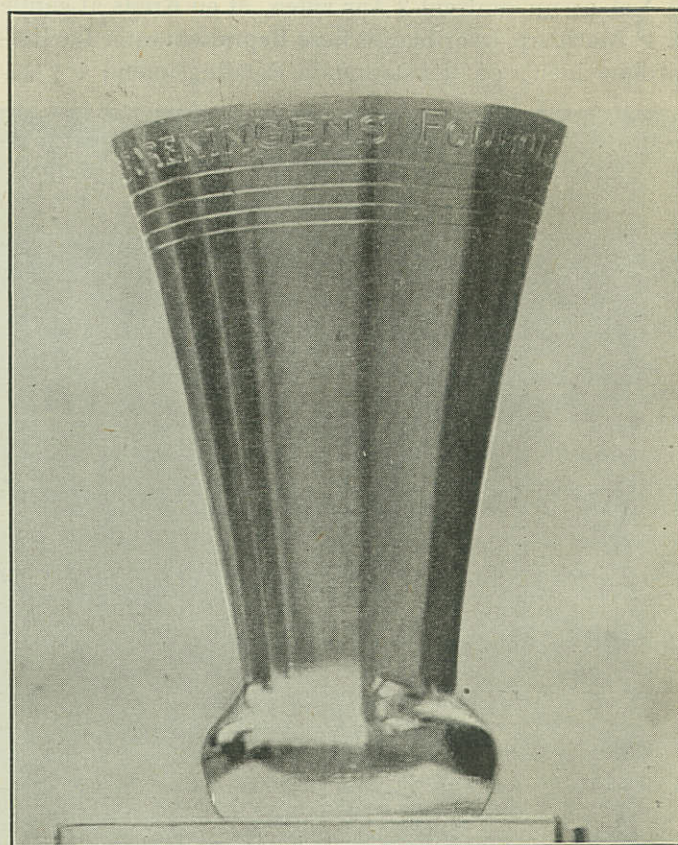
Fra 1. Januar 1914 paabegyndtes Udgivelsen af et rigt illustreret Organ for Søværn og Søfart, »*Under Dannebrog*«, der er Foreningens Medlemsblad. Den udmærkede Række af Medarbejdere, der velvilligst har ydet Bladet deres Bistand i det forløbne Aar, har herigennem skabt et virksomt Led i Oplysningsarbejdet og en fast Sammenlutning mellem Foreningens over hele Landet spredte Medlemmer. »*Under Dannebrog*« vil fortsætte sin Virksomhed i det kommende Aar i saa stor Udstrækning, som Foreningens finansielle Status vil tillade det. Det var ønskeligt, om det kunde blive et regelmæssigt udkommende Maanedssblad, men det ringe Medlemskontingent [3 Kr. om Aaret], hvoraf Halvdelen tilfalder Lokalkredsen,

har kun tilladt at udsende 7 Hefter af 1. Aargang, hvoriblandt et Mindeskrift i Anledning af 50 Aarsdagen for Kampen ved Helgoland.

Marineforeningen har nemlig ogsaa sat sig til Opgave at værne om Flaadens store og smukke historiske Minder, og i Dagene fra den 8.—10. Maj hædrede den — i Forbindelse med Hr. Godsejer Schou, Palsgaard, Søofficersforeningen og Søunderofficersforeningen — paa forskellig Maade de Mænd, der den 9. Maj 1864 hævdede Flagets Ære.

Gamle Marineres fælles gode Minder fra deres Tjenestetid til Orlogs og den Hengivenhed, som mange af dem bevarer gennem Aarene for deres tidligere Befalingsmænd en — Følelse, der i fuldt Maal er gensidig, — har bevirket, at Marineforeningens Bestræbelser for at vedligeholde Forbindelsen mellem dem, ogsaa efter at de har forladt Marinen, er blevet hilst med Tilfredshed fra begge Sider. Ved mange Sammenkomster er det gamle Bekendtskab og Kammeratskab blevet fornyet, og der er blevet skabt et Sammenhold, der nok skal bære Frugt, om Foreningens Hovedformaal: *at vække Nationens Interesse for vort Søværn og Næringslivet paa Søen uden Hensyn til politiske Anskuelser.*

HERMANN EWALD.

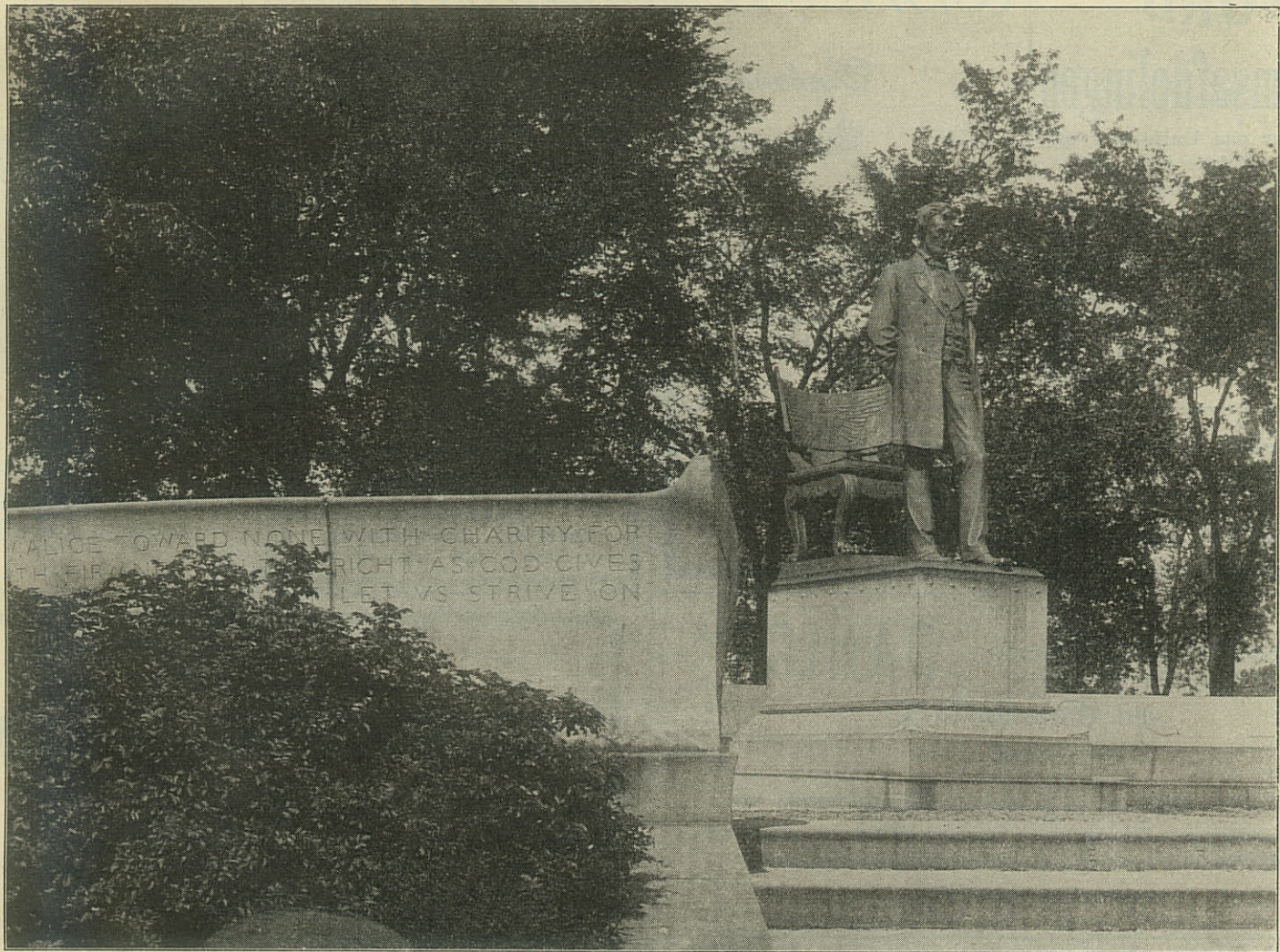

MARINEFORENINGENS FODBOLDPOKAL.

Skænket af Mr. Martin fra Yokohama.

En af Marineforeningens Opgaver er ved Premier at belønne og opmuntre Flaadens Mandskab og andre Sømænd.

HØST.

Nu sejler Løvet i Luften som Baade paa Vindens Bølger,
og synker sagte foran min Fod, mens andre over mig
følger,
og høstligt suser de høje Træer i Parken, hvor jeg gaar —
Ja, nu er Høsten inde, dens Aande imod mig slaar.

Omkring mig tordner Chicago af Millionernes Hast;
hver kæmper sin Kamp i Vrimlen og har ikke Tid til
Rast.
Det brager fra Cars, det larmer fra Trains og susende
Automobils —
og Bladene falder i Parken og finder i Græsset Hvil.

Da standser jeg foran en Skikkelse, som stor og ensom
staar,
mens Løvet's gule Fugle omkredser hans Bronzehaar;
hans stærke Hoved er furet dybt af dybe Tankers Plove,
hans Blik er Alvor og Mildhed, men har ogsaa Mod til
at vove.

Han staar, som vilde han tale, men Bronzelæben tier.
Han staar og lytter sørgmodigt til de blodige Melodier,
der stiger hinsides Havet op over Europas Jord
og ryster selv Bronzehjärter med Rædslens rystende Kor.

Fred vilde Du, Abraham Lincoln, Fred var Din Drøm
og Dit Maal!
Men se, Europa myrder nu Freden med blodigt Staal.
Hvad er det, vor Slægt nu høster? Hvad er det for Sæd,
vi har saaet,
naar alt skal lægges øde, hvad Verden til nu har naaet?

Her staar Du, Abraham Lincoln, paa Din Storheds
Fundament
og ser, hvor Menneskesjælen sin mørke Vrange har vendt,
og ser os dræbe med kolde Sind Titusinder Dag for Dag
og kvæle i Blod og Krudtslam vort Broderskabs hellige
Sag.

Det var ikke det, vi vilde. Vi vilde Fred som Du!
Vi vilde Menneskelykke — og se, vi høster Gru!
Vi drømte, at vi styred mod Evighedens Stjerner,
og se, hvor vi nu dagligt i Dødsulm os fjerner!

Se nu Europas Marker, hvor Kornet modent stod
som gyldne Søer i Solen, — nu driver de af Blod!
Og henslængte ligger de Tusinder af Neg,
men det er segnede Brødre, hvis Kind er blevet bleg.

Jeg blues, Abraham Lincoln, for Tiden, jeg tilhører;
lys var den i sin Morgen, nu Mørke den tilslører.
Og dog jeg ved, der fødes igen af Mørkets Skød
den Aand, der skal besejre Fornedrelse og Død.

Saa lad da Høsten rase saa grumt og vildt den vil
og Millionerne spille deres dødssvangre Spil;
vi er kun Løv i Luften, haaret paa Vindens Bølger,
naar vi er sunket i Støvet, et skønnere Foraar følger.

Chicago, 1914.

L. C. NIELSEN
Frivillig Lærling 1887—88

MAGASIN
DU
NORD

Uniformsafdelingen

Bestillinger paa Uniformer og
Uniformseffekter efter alle
Modeller modtages.

UNIFORMSHUER

Ernst Husmanns Sen

*Vinhandel en gros & en detail
Vestergade 12, (Tre Hjorte)*

Telefon Nr. 5185 & 5985

COLGATE'S

**BARBERSÆBE I
NIKKELDAASER**

Telefoner
9286 — 10286

AKTIESELSKABET

Telegr.-Adr.
Bunkerdepot

KØBENHAVNS BUNKERKUL DEPOT
TOLDBODVEJ 15

Prima Durham og Newcastle Dampkul leveres Dag og Nat med vore
3 elektriske Kraner, til billigste Priser. Kullene bliver autoriseret vejede
ved automatiske Vægte. Hurtig Ekspedition.

Ca. 100 Tons Indgivning pr. Kran i Timen

Champagne

**Louis Roederer,
Reims**

Leverandør til Hans Majestæt
Kongen af Danmark

Grand vin sec
Extra dry. Carte Blanche
1904 å 1906 Extra dry

Konservesfabriken „**DANICA**“

ved **Cornelius Stau,**
Kronprinsessegade 14

◦ *Fineste Fabrikat af Grønt- og Kød-Konserves* ◦

Proviranterede »Danmarks-Ekspeditionen«, »Kaptajn Mikkelsen«, »Kaptajn Kock«
samt flere andre arktiske og videnskabelige Ekspeditioner

Leverandør til Marinen

AKTIESELSKABET

DET ØSTASIATISKE KOMPAGNI.

Kina—Japan Linie. Afsejling hver 3. Uge fra København, Gøte-
borg og Antwerpen til Port Said, Hongkong, Shanghai, Yokohama,
Kobe, Moji og eventuelt Wladivostok.

Gods medtages paa gennemgaaende Konnossement fra skan-
dinaviske og Østersø-Havne til de vigtigste Pladser i Østen.
Skibene medfører Pakkepost.

Bangkok—Linie. Afsejling hver 3. Uge fra København, Middles-
brough, Antwerpen og Genua til Colombo, Penang, Singapore
og Bangkok. Skibene medfører Passagerer og Pakkepost.

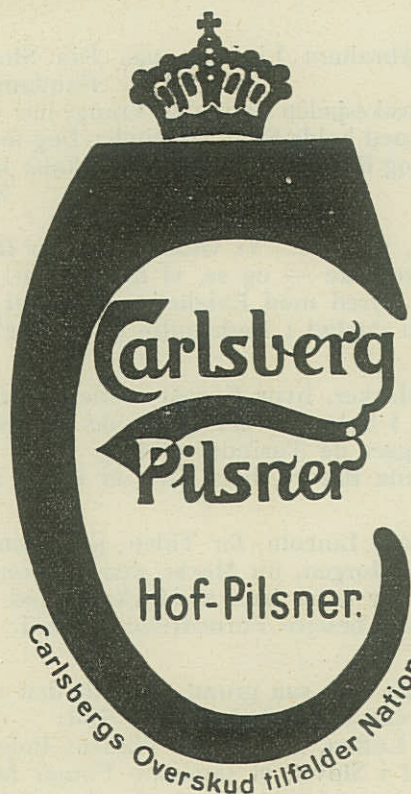
Vestindisk Linie. Afsejling fra København hver 4. Uge via Rotter-
dam & London til St. Thomas, St. Croix, Antigua, Dominica,
St. Lucia, Barbados, Trinidad, Demerara og Paramaribo.

Skibene fører Post og Passagerer og medtager Ladning til
ovennævnte Pladser samt til de fleste andre Pladser i Vestindien
og Passagerer og Gods til Rotterdam.

Skandinavien—Sydafrika og Australien. Afsejling en å to Gange
om Maaneden fra København, Østersøen, Gøteborg og Frederiks-
stad til Cape Town, Algoa Bay, East London, Durban, Delagoa
Bay og eventuelt Mossel Bay og Beira, samt Australien.

San Francisco Linie. Direkte Afsejlinger fra København og Ant-
werpen medtagende Gods fra Skandinavien og Østersø-Havne
til San Francisco, eventuelt anløbende Buenos Aires og Havne
paa Pacific Kysten.

Yderligere Oplysninger erholdes ved Henvendelse paa Kom-
pagniets Kontor i Holbergsgade 2. Telf. 8300.

◦ **Carlsberg Apollinaris** ◦
Carlsberg Citronsodavand

Køb og Salg af Damp- & Sejlskibe

Københavns Skibs-Salg-Bureau
ved Charles Hvilsom

Havnegade 21

Telegr.: Hvilsom

Kjøbenhavn

Telf. 4705 & 4810. Statstlf. 79

**DET DANSKE
KULKOMPAGNI**
CENTRALOPVARMNING
FABRIKSBRUG
HUSHOLDNING

Remington

Skrivemaskine
skriver, adderer, subtraherer
og har Key Set Tabulator
L. Kristensen, 27 Vestergade.

W. Hannibal Sanders

Farverier, Dampvaskerier og kemiske Tejringsnings-
etablissementer. Grundlagt 1812. Emdrup.

Telefon Seborg 61 & 51

VIMMELSKAFTET 42
TELEFON CENTRAL 9214

PRAKTISK HUSHOLDNINGSBOG

Med Bidrag af
P. I. SOYER,
kgl. Mundkok.

Nyt Oplag i elegant farvetrykt Omslag.

Pris 1 Kr. 50 Øre.

Trykt ialt i 60,000 Eksemplarer.

Den af alle Husmødre mest benyttede Regnskabsbog med Skema til ugentlig Afslutning af Regnskabet og det samlede Aarsregnskab, tilligemed Noteringskalender, Oversigt over de forskellige Aarstiders Fødemidler, Vejledning i Sæmmensætning af 84 Middage, Vaskekontrolsedler o. s. v. Artikler om første Hjælp for Tilskadekomne, Husapotheket, Pletters Bortfjernelse, Meter-systemet, Udregning af Gas- og Elektricitetsforbrug m. m.

Faas hos Bog- og Papirhandlerne samt hos

L. LEVISON JUNR. Kjøbmagergade 50, København.

Tuborg

Apollinaris
Citronsodavand
• Oranga •

Tuborgs Navn yder Garanti
for et 1ste Klasses Produkt

A. DRAGSTED

KGL. HOF GULDSMED

17 BREDGADE 17
22 ØSTERGADE 22

MODERNE PLATINSMYKKER
HAANDGJORTE SØLVARBEJDER
MEDAILLER & EMBLEMER

C. L. Seifert

Kgl. Hof-Guldtrækker
Kgl. svensk Hofleverandør

St. Regnegade 12—16, København

Guldtrækkerartikler og Uniformseffekter

Telegramadresse

C. Seifert

Specialitet: Elegante Uniformshuer

Telefoner

Central 297
- 1297
- 2197

Odd Fellow-Palæets
Selskabslokaler

og

Strandkafeen Charlottenlund

anbefales

J. Johnsen

Korsør Korsør

A. H. Schrøder's

Kødudsalg

Baggade

* Telefon 72 *

Leverandør til Marinen

Jacob Holm & Sønner

Strandgade 4 * København C.

TOUGVÆRK

Telegr.: Holmssønner

Telefon 1611

AUG. STRØH'S
VINHANDEL

TELF. 3745

TELF. 3745

MARINEFORENINGENS
MEDLEMMER INDRØMMES
RABAT

LOUIS POULSEN & Co.

NYHAVN 11 TLF. 7931

ALLE MOTORLAMPER

BRÆNDERE OG SAMTLIGE
RESERVEDELE I KOMPLET
OG STORT LAGER

BLÆSERE

OG

EKSHAUSTORER

TIL LUFTOPVARMNING, KUN-
STIG TRÆK, VENTILATION etc.

FORLANG TILBUD
OG REFERENCER!

V. LÖWENER
KØBENHAVN

Fotografisk Atelier

O. Gjørup & Co.,

Amagertorv 10. Tlf. Byen 788 x

(samme Ejendom som Goldschmidts Magasin)

— Elevator —

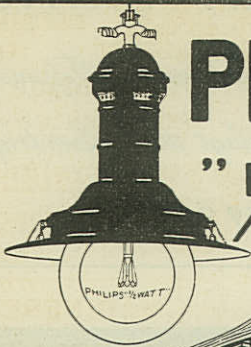
Marineforeningens Medlemmer
10 pCt. Rabat

V. Schmidt

Instrumentmager

29, Solmensgade 29

PHILIPS
"½ WATT"

PHILIPS'
HALVWATT-LAMPER

(HOLLANDSK FABRIKAT)

110 Volt fra **100** Normal-Lys.

220 Volt fra **200** Normal-Lys.

Betydelig Prisnedsættelse!

Faas overalt!

General-Agent for Danmark:

AXEL SCHOU, KØBENHAVN

Dronningens Tværgade 9

Telefon Central 92 10

Telegr.-Adr.: „Edison“

Forsikringsaktieselskabet NATIONAL

Nordens

største Syge-

Forsikringselskab

Telef. 1814y

Telef. 1814y

En Forsikrings Værdi

afhænger af Forsikringsbetingelserne. — NATIONAL's Betingelser er korte, letfattede og liberale

Agenturer overalt i Skandinavien. Forlang Tilbud

København — Aktiekapital 2 Million Kroner

**Udbetalte
Erstatninger**

i

Syge- og Ulykkesforsikrings-
Afdelingen:

I 1905	Kr.	25,937. 27
- 1906	-	50,917. 42
- 1907	-	104,571. 49
- 1908	-	171,916. 33
- 1909	-	221,690. 56
- 1910	-	303,296. 03
- 1911	-	378,272. 60
- 1912	-	428,478. 56
- 1913	-	389,777. 22

„Singalwatté“
(Ceylon Have The)

Højeste Udmærkelse her i Landet
Importeret af

IVERSEN & LARSEN

BRIX-PEDERSEN & CO.

AUT. ELEKTRISKE INSTALLATØRER

TLF. 1900-1901 LØVSTRÆDE 10 TLF. 1900-1901

UDFØRER ALLE ARTER ELEKTRISKE ANLÆG
TILBUD GRATIS PAA FORLANGENDE

GRUNDEVANDSPUMPER MOTORER
LYSREKLAMER

Barbermaskinen
„GARANTI“
med ægte Gilletteblade
Kr. 6.50

Gilletteblade slibes
Barberknive slibes

Bøgelund-Jensen
Raadhuspladsen 2
København

Otto Suenson & Co.

7, Dr. Tvergade 7

Vin & Cigarer

Leverandør til Søofficersforeningen
& Officersforeningen

Telefon Central 482 & 1283

DE FORENEDE
BRYGGERIER

skattefri

KRONE PILSENER

Lys og let som Pilsner

ALLE MARINERE BESØGER

JERNBANEPAVILLONEN

I CHARLOTTENLUND

Smaa varme Retter fra 50 Øre.

Kaffe og The 20 Øre.

Stor Sjus 50 Øre.

Ærbødigt

Løjtnant STENDRUP

Henrik Høyer's

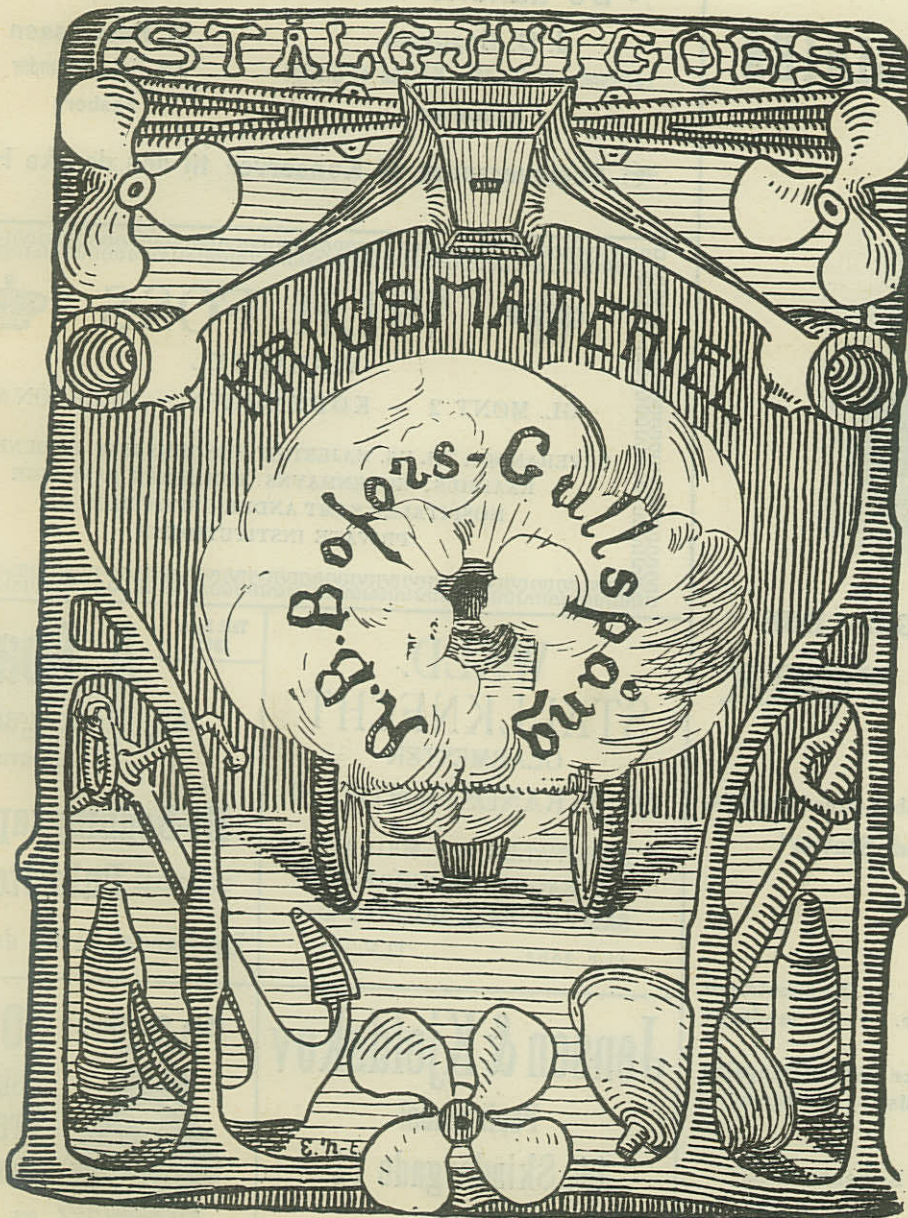
Bageri

Raadhustorvet

Korsør

* Telefon 149 *

Leverandør til Marinen

KEJSERLIG RUSSISK HOF LEVERANDØR

Leverandør til den kgl. danske Marine.

Alt Proviant til Lystfartøjer.

Har provianteret de kejs. russ. Lystyachter
siden 1895.

AXEL MØRCK,

Kejserlig russisk Hof-Leverandør.

St. Kongensgade 116. Telf. 2599-2699.

RATIN

Stats-
anerkendt

Uskadelig for Mennesker og Husdyr.

Ratin's Salgskontor, Ny Østergade 2

(Svaneapothekets Ejendom)

KØBENHAVN K. Telefon 3662.

**AXEL A. RANDRUP'S
KØDUDSALG**

KØBMAGERGADE 58

* TELEFON 3179 *

LEVERANDØR TIL MARINEN

Forlang færøske Fiskeboller

L. Andersens Eftf.s

Frugt-, Grønt- og Delikatessehandel

Torvegade 14

Tlf. Byen 1384 v

Leverandør til den kgl. danske
Marine

HORNBECH'S FRUGTSAFTER
OG GELÉSAFTER

MED 25 000 KRONERS GARANTI

LEVERANDØRER TIL DEN KGL. DANSKE HÆR OG FLAADE

JOHAN & AXEL HORNBECH

KØBENHAVN OG HADSUND

NYHAVN 67

TELEFON 11 000

LAGER OG OPLAG: ORLOGSVÆRFTETS MARKETENDEN
TELEFON 10 433

Aaben Dag og Nat. Fri Notering

⊕ AUTOTAXA ⊕

7770 216 fine Vogne 7770

Direktør

Artilierikapt. P. Jørgensen

H. P. GODT

* KJØBENHAVN *

VESTERBROGADE 2 B. „AXELHUS“

Mine Specialiteter er:

Isolerbaand, Parabaand,
Gummirør, Loddetin,
Chatterton Compound,
Vulcanfibre, Ebonit,
Stabilit.

Chr. H. Dyhre

Marinens Uhrmager

(etableret 1875)

Frederiksborggade 48

Telef. Byen 721 y

Sophus Berendsen A/S

Gl. Torv 24

København

Tlf. 8500

I og U Staal

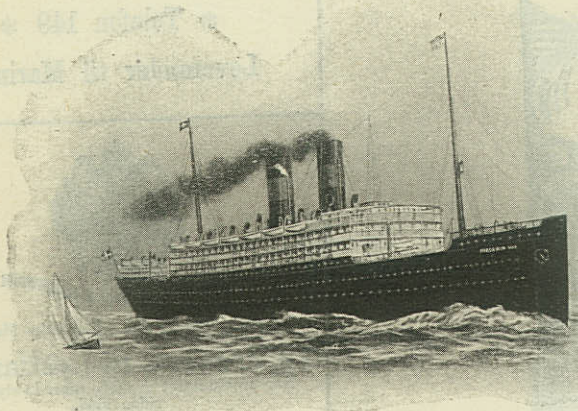
Skibsbygningsmateriale. Metaller og Metal-
legeringer. Kobber- og Messingrør

Huet's Søkikter

DET FORENEDE DAMPSKIBS-SELSKAB

AKTIESELSKAB

SKANDINAVIEN-AMERIKA LINIEN

ENESTE DIREKTE POST- OG PASSAGER-LINIE

KØBENHAVN—NEW YORK

Bekvem Rute for Passagerer med de hurtiggaaende Dobbeltkruedampskibe

„Oscar II“ — „Hellig Olav“ — „United States“

og den nybyggede 12 000 Tons Dobbeltkrue-Damper

„Frederik VIII“.

Uovertruine Bekvemmeligheder for Passagererne. — Komfortabelt
udstyrede Kahytter. — Separatkammer i 3die Klasse. — Alt moderne
indrettet. — Billige Overfartspriser.

Illustrerede Rejsehaandbøger med den amerikanske Indvandringsslov
og Tolk udleveres og tilsendes enhver Forespørger gratis, og Indtegnning af
Passagerer skeer ved

Passagerafdelingen **Kongens Nytorv 8.** København K.
(Telefon 4700)

og ved Liniens befuldmægtigede Agenter i Provinserne.

A/s De danske Vin- & Konserves-Fabrikker

J. D. Beauvais

Leverandør til Hs. Maj. Kongen af Sverige

København

M. Rasmussen

Kgl. Hof-Leverandør

Faaborg

Eneleverandør af Konserver til den danske Hær

VILH. FOSS

VINHANDEL

GL. MØNT 2 — KØBENHAVN — TELEFON 840

LEVERANDØR TIL HS. MAJESTÆT KONGENS HOF, KØBENHAVNS
RAADHUS, KØBENHAVNS KOMMUNES SAMTLIGE
HOSPITALER SAMT ANDRE OFFENTLIGE OG
PRIVATE INSTITUTIONER

WALD.
STALLKNECHT
GLARMESTER

ST. STRANDSTRÆDE 10

ANBEFALER SIG MED ALT
TIL FAGET HENHØRENDE
SAMT SKIBSARBEJDE
TLF. 3862 TLF. 3862

Telf. Byen
3257

A. Boas

47, Havnegade 47
København

Ill-Redningsapparater
Pulmotor

Leverandør til den danske Marine

Telegr.-Adr.:
Antonboas

Jensen & Kjeldskov

Papirhandel

14, Skindergade 14

Specialitet:

Merkantile Tryksager og Protokoller
Telef. 887 (med Omstilling til alle Afdelinger)

Chr. Møllers
Olietøj

er det bedste.

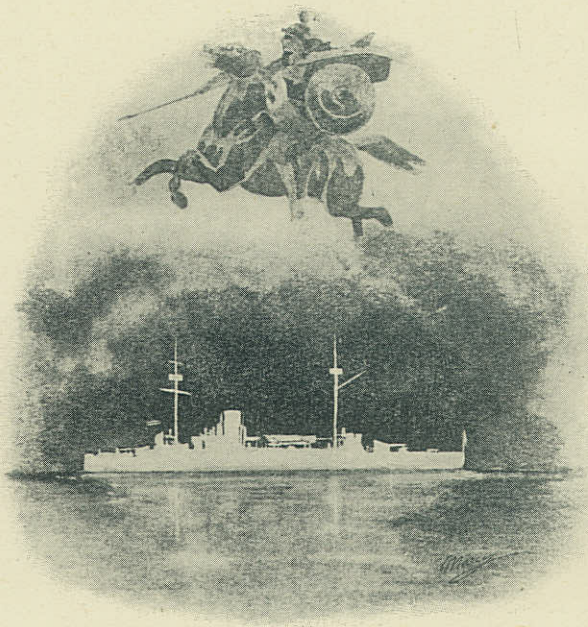
Olietøj
Skindklæder
Presenninger
Hestedækkener

Chr. Møller, A/
Amaliegade 45
Tlf. Centr. 687

AALBORG TAFEL AKVAVIT
DE DANSKE SPRITFABRIKKER

H. H. THIELES BOGTRYKKERI

I KOMMISSION HOS VILHELM TRYDE

H. H. THIELES BOGTRYKKERI. KØBENHAVN